UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Bartolvs A Saxo Ferrato In primam Codicis Partem

Bartolus

Lugduni, 1567

Vnde vi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96119

Visual Library

inſtit. de interdict. in §. adipiſcende. ⁊ not. gl. in c. ij. de confeſſis. in
vi. quod debet intelligi quando poſſidet, poſt aditã hereditatem,
ſecus ſi ante: tunc enim ipſe nõ poſſidet vt heres, ſed vt alius, q̃
non debet ſibi hoc nocere, arg. in l. delictis. de noxal. ⁊ idem in re-
medio, l. j. C. de edict. diui adr. tol. Et ad hoc vide, inſtitut. de act.
§. actionum. circa fin. ⁊ hoc eſt dictum Mathe. notabi. lxxiiij.
b ALEX. ¶ Summaria cognitio. No. qd in iudicijs poſſeſſorijs, ⁊
vbi agitur de leui preiudicio, in cauſis ſummarijs, ſufficit ſemi-
plena pbatio per famam, vel per vnũ teſtem. Adde Bar. in l. ij. §.
fin. ſ. vbi in rem actio. ⁊ in l. de minore. §. tormẽta. de queſtioni. in
queſtione de effectu fame, licet ipſemet in l. admonendi. ⁊ in extra
uag. ad reprimendum. in verbo, ſummarie. videatur aliter dicere.
Uide qd habetur in c. preterea. de ſponſ. in c. ſuper eo. de eo qui
cogno. conſangui. vxor. ſue. ⁊ vtrũ in iudicijs poſſeſſorijs proceda
tur ordinarie, vide Bal. in l. j. in princ. j. de ſer. in verſ. in text. ibi.
more ſolito. ⁊ vide Bart. in extrauagan. ad reprimendũ. in verbo
ſummarie. Et quod not. do. Joan. in c. j. de lit. conteſt. ⁊ Bart. in
§. nihil commune. Et hic adde Bart. in l. j. ff. eod. ⁊ dixit Bal. in l.
preſcriptione. ſ. ſi contra ius vel vti. publi. quod licet regulari-
ter requiratur probatio plena, tamen vbi concurrit fauor pro-
bantis, ⁊ modicum preiudicium ſufficit iuramentum. l. iij. §. due.
ad Carbon. Item bene nota quod iſtud interdictum eſt vtile, vt
not. Bar. in l. fin. ſ. de edicto diui adri. tollen. dum ponit differen
tias inter remedium illius legis, ⁊ hoc interdictum.
c ¶ Sed contra. Uide quod habetur in l. ij. C. vbi in rem actio.
quia alleg. Bartol. contrarius in hoc.

LEX II.

Si ex edicto. Qui habet bonorum poſſeſſio-
nem, debet intentare hoc inter-
dictum, vt conſtituatur poſſeſſor. hoc dicit. Per hanc le
gem dicunt quidam, quod interdictum illud nõ habet locum, ni-
ſi pro rebus quas poſſidebat defunctus, ſed aliter eſt veritas, vt
dixi ſupra l. proxima.

LEX III.

1 **Conſtat.** Hec eſt notabilis lex. †Exceptio do-
minij que requirit altiorem indaginem
non obſtat agenti interdicto adipiſcende poſſeſſionis,
a ſed ei debet per iudicem reſeruari. hoc dicit. Opp. de regula[a], do-
lo facis. ff. de doli except. ⁊ de regu. iur. in vj. c. dolo dicũt quidã,
quod illa regula non habet locum in poſſ. Ita not. gl. in l. j. j. tit. j.
2 ⁊ ibi dicam. hic gloſſ. dicit melius †quod in poſſeſſorijs habet lo-
cum illa exceptio, dolo facis, ſi aliquis eſt paratus incontinenti
* probare*, ſecus ſi illa exceptio requirit altiorẽ indaginem, quia
tunc reſeruatur. Ita loquitur hic, ⁊ hoc probat text. hic manife-
ſte, ibi omnibus fruſtrationibus, ⁊c. quaſi dicat, reiectis omni-
bus, que dilationem inducerent, ⁊ fruſtratoriam, Ideo not. bene
hanc legem. Pro hoc facit quod not. ff. de iudic. l. ſi de vi. ⁊ ſ. de
edic. diui adri. tol. l. fina. Facit l. ſi is, a quo, in princip. vt in poſſ.
leg. ⁊ quod dicam in l. j. j. titulo proximo.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Opp. de regula. Ubi hic gl. dicit melius. Not. qd in
interdicto adipiſcende poſſeſſionis, admittitur exceptio dominij,
ſi incontinenti vult probare. ⁊ idem bar. hic. ⁊ vide in d. l. ſi. idem
hic allegat. in glo. ⁊ Imo. in d. l. ſi ſocer. §. Lucius. ff. ſolut. matr.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Paratus incontinenti probare. Fal
lit quando quis vult adipiſci poſſeſſionem propter mendaciũ ad
uerſarij. ita notab. Bar. in l. ſi. ff. de rei vendi.

Quorum legatorum. Rubr. III.

¶ Dictum eſt ſ. de interdicto adipiſcende poſſeſſionis, quod eſt
generale, ſequitur de alio interdicto adipiſcende poſſeſſionis,
quod eſt ſingulare, ⁊ denominatur a principio interdicti, ſcilicet
quorum legatorum.

LEX VNICA.

1 ☞ Heredis aſſenſus aditam hereditatem non impedit interdi-
ctum, quorum legatorum.
1 Legatarius ſi accipiat ſua authoritate poſſeſſionem rei legate
vacantem, non amittit ius ſuum.
1 **Heredi.** †Heres ꝯ legatarium poſſidentẽ habet
hoc interdictum, vt ſibi poſſeſſionem re
ſtituat, vt poſſit Falcidiam retinere. hoc dicit. Opp.
⁊ videtur quod hoc interdictum competat etiam ſuc-
cedentibus ab inteſtato, vt ff. quando dies lega. ced. l. fina. ⁊ l. j. §.
ad eos. ad legem falci. Sol. fateor, ⁊ quod hic deficit, ſuppletur
per illam. †Opp. hic innuitur, quod heredis conſenſus impedit
2 hoc interdictum. Contra ff. eod. l. j. §. quod ait. Sol. Fateor quod
heredis conſenſus, poſt aditam hereditatem impedit, ſecus ſi an-
te, vt in contrario. Oppon. de l. j. §. ſi quis ex morte. ff. eod. Solu.
Aliud in donatione cauſa mortis, quam in legatis, ⁊ fideicom.
3 Ratio ibi patet. Oppo. ⁊ videtur †quod legatarius accipiendo
poſſeſſionem ſua authoritate, amiſit ius ſuum, vt ſ. de lega. l. non
dubium. Solu. Si legatarius accepit poſſeſſionem ſua authori-
tate, poſt eam apprehenſam per heredem, perdit ius ſuum, vt in
contrario. Secus ſi acceperit, eam vacantem. Ita loquitur hic.
Opp. non eſt dubium quod lex Falcidia reſecat legata in totum,
vt l. j. in princ. ff. ad legem falcid. Male ergo facit heres, qui vult
reuocare totam poſſeſſionem, vt retineat partem, reuocat enim
4 quod reſtiturus eſt, ⁊ ſic obſtat †exceptio[a], dolo facis. Glo. dicit
a quod illa regula non habet locum in poſſeſſorijs. Idem tenet gl.
in l. ſi quis conductionis. ſ. loca. ⁊ ff. de vi ⁊ vi arma. l. j. §. qui au-
tem a me. Dic quod in interdicto recuperande poſſeſſionis, non ha-
bet locum regula, dolo facit quia ſpoliatus ante omnia debet re
ſtitui, vt l. ſi quis ad ſe fundum. j. ad legẽ Iuliam, de vi. not. in l. j.
5 in pnc. ff. de vi ⁊ vi arma. † In iterdicto vero adipiſcẽde poſſeſſio
nis, eſt diſtinguendum, aut ille, qui opponit, eſt paratus proba-
re incontinenti, aut non. Habuiſtis ſ. prox. ⁊ ibi dixi. In interdi-
cto vero retinende, dic vt l. ſi fundo. §. fina. de acquir. poſſeſ. ⁊ ple-
nius in l. naturaliter. §. nihil commune. eod. tit. ⁊ ibi per me.

ADDITIO.

a ALEX. ¶ Exceptio. An in poſſeſſorijs habeat locum exceptio,
dolo facis adde Bald. poſt gloſ. in l. j. in prin. ff. eod.

Vnde vi. Rubr. IIII.

¶ Dictum eſt ſupra, de interdicto adipiſcẽde poſſeſſionis, ſequi
tur videre de interdicto recuperande.

LEX I.

2 ☞ Interdicti vnde vi natura, cauſſe, ⁊ effectus, per omnes nu-
meros intelligentur.
a **Recte.** [a]† Pro deferendis rebus, licet vim vi re-
1 pellere cum moderamine inculpate tutele
2 hoc dicit. Not. quod licet vim vi repellere. No. qd †li-
b cet vnicuique ſe defendere[b], non ſolum perſonam, ſed
etiam res, vt ff. ad legem aquil. l. ſcientiam. §. qui cum aliter. Op.
quod etiam poſſidenti nõ recte, licet vim vi repellere, vt l. j. §. qui
autem me, ff. eo. tit. Gloſ. hic ponit multas ſolutiones, quarum
quedam ſunt vere, ⁊ pro earum declaratione dic, Aut quis poſ-
ſidet iuſte quo ad omnes, ⁊ ſine dubio licet vim vi repellere quo
3 ad defenſionem, vt hic, ⁊ ff. eo l. j. §. vim vi. †Aut poſſidet iniuſte
quo ad eum, qui vim infert, ⁊ tunc aut infertur incontinenti, ⁊
non licet reſiſtere, vt l. iij. §. eum igitur. ff. eo. Aut ex interuallo, ⁊ li
cet reſiſtere, vt l. j. qui autem a me. ff. eo. Aut vis infertur ab alio,
a quo iniuſte poſſidet, ⁊ tunc indiſtincte licet reſiſtere, vt l. j. in ſi.
ff. vti poſſide. ⁊ l. ſeq. eod. titu. Ex hoc habes expeditam primam
gl. excepto vno verbo, quod tibi recitabo per queſtiones. Opp.
de l. ſcientiam. §. qui cum aliter. ad legem aquil. Solu. Licet vim
4 repellere ad defenſionem, ⁊ non ad vindictam. vt in contrario †.
His premiſſis venio ad queſtiones, ⁊ quero, vtrũ ille, q poſ
c ſidet, vi, clã, vel pcario, poſſit vim vi repellere[c]. Gl. que
hic eſt, videtur dicere qd nõ. Et vide gl. j. alibi tenet iſtud expreſ-
ſe, qd qui poſſidet vi, clã, vel precario, poſſit vim vi repellere, vt l. j.
§. interdictũ autẽ. ff. vti poſ. Inſti. de interdi. §. retinẽde. quas gl.
Dyn. reprehẽdit, quia nulla lege reperitur cautum. Et ita hic per-
d tranſit Cyn. m. hi videtur qd in eo, qui poſſidet precario[d] non eſt
dubiũ, nam eo ipſo qd mihi denegat reſtituere, videtur me ſpolia
re, ⁊ ideo poſſum eum ſtatim repellere, vt l. cum fundũ. ff. eod. ⁊ l. j.
§. ſiue autem. ff. eod. ⁊ qd ibi not. ⁊ l. clam poſſidere. §. qui ad nun-
5 dinas. ⁊ l. ſeq. de acquir. poſ. ⁊ hoc etiã dicti docto. ſentiunt, ſed †in
eo qui poſſidet clam, eſt aduertendũ. Quandoq; quis occupauit
poſſeſſionẽ clam vacantem, tunc nõ licet ſibi vim inferri, ⁊ ſic poſ-
ſet reſiſtere, vt l. ſequitur. §. itẽ ſi occupaueris. ff. de vſucapionib.
6 †Quandoq; quis occupauit poſſeſſionẽ non vacantem clã, tunc
quandoq; per occupationẽ priuat dominũ naturali tantum tunc
dominus reuerſus, ſi non admittatur, poteſt inferre vim, nec li-
cet ſibi reſiſtere. Ratio, quia qui eum nõ admittit, videtur tunc ſibi
facere vim in ciuili, vt d. §. q ad nũdinas. ⁊ l. ſeq. Ita intelligo glo.
in §. interdictum. ⁊ in §. retinende. Quandoq; per occupationem
clandeſtinã quis occupat poſſeſſionẽ naturalem ⁊ ciuilem, quod
e contingit in fure[e], quia accepit rẽ mobilem, ⁊ tunc licet inferri ſibi
violentiã, ⁊ poteſt ab eo res auferri, nec licet ſibi reſiſtere. Hic eſt
caſus i l. iij. ff. de fur. ⁊ l. itaque. ff. ad leg. aql. Uenio ad gl. magnã,
videtur, hic qd licet vim vi repellere cum moderamine inculpate
7 tutele. †Quero, in quo conſiſtat illud moderamen. Gl. hic dicit,
circa tria. Primo circa modum. Secundo circa tempus. Tertio cir
ca cauſam. Primo modo, ſi infert vis cũ armis, debet reſiſtere cũ
armis. Subdit tamen gl. in fi. multum notabiliter, qd ſi inferens
f erat ita fortis[f] quod plus poterat cum pugno, quam ego cum
enſe, tunc licet me etiam cum enſe tueri, vt l. j. §. vim vi. ff. eod. ⁊ l.

f vt vim.de iuſti.⁊ iure.Ego circa hoc breuiter do regulam,quã po
nit tex.in l.ſcientiã §.qui cum aliter.ff.ad leg.aquil.vt dicat tunc
fieri cum moderamine,quãdo aliter ſe tueri non poterat.Et intel
ligo aliter ſe tueri,ſcilicet ab iniuria.Hoc ꝓbo ſic,Pro defenſione
rerum,mihi licet hominẽ occidere,ſi aliter mihi res ſalua eſſe nõ
põt,vt l.itaq̃z.ff.ad leg.aquil.⁊ ad leg.Corn.de ſica.l.furem. Sed
omnis iniuria corporalis maior eſt quauis reali,vt l.in ſeruorũ.in
fi.de pe.Si igitur ab iniuria corporali me aliter defendere nõ poſ
g ſum,niſi occidam[g] licet occidere.Et eodẽ modo ſi me aliter defen
8 dere nõ poſſum,niſi percutiã.licet percutere.†Et ex hoc determi
no queſtionẽ,quã hic formant doc.Si ego potui euadere fugien
do,⁊ nolui,ſed volui reſiſtere,an liceat.Et videtur quod nõ q: po
terã me tueri aliter ſcilicet fugiẽdo.Doctores hic diſtingũt. Aut
eſt perſona cui fuga eſt verecundia,aut nõ.Mihi videt̃ indiſtin
cte dicendum,quẽ non debere fugere.nam aliquem fugatum eſſe,
eſt iniuria,vt l.itẽ apud.§.j.ff.de iniur.ergo ꝓ ꝓpulſanda iſta iniu
ria,licet reſiſtere.Et ex his habes quomodo deponere debẽt te
h ſtes,qñ volũt probare aliquem feciſſe ad ſui defenſionẽ.[h] Nõ eniz
habent neceſſario dicere,quod ille non potuit aliter euadere mor
tẽ niſi occidendo,ſed ſufficit ꝙ dicant,ꝙ ab aliqua perſonali iniu
9 ria aliter euadere non poterat. † Secundo,conſiſtit illud mode
ramen circa tempus,ſcilicet ꝙ fiat incontinenti,vt l.iij.§.eum igi
tur.ff.eo.Circa hoc eſt ſciendum quod quandoq̃z fit iniuria circa
i res,⁊ tunc incõtinenti[i] dicitur etiã intra dies tres,vt d.§.eũ igi
tur.⁊ ibi no.Si vero iniuria inferatur perſone,tũc debet fieri in
cõtinenti in ipſo actu,ſeu crimine flagranti,vt l.ſi ex plagis.§.ta
bernarius.ad l.aquil.⁊ ff.ſi qua,pau.fe.di.l.j.§.cum arietes.Circa
hoc inſurgũt dubia.Primo,an quis debeat expectare ꝙ primo
k percutiat̃.[k] ꝙ vr̃ vt d.§.taber.Gloſ.tua determinat contrarium,
q: ſufficit terror armorũ,vt l.iij.§.qui armati.ff.eod.Iſtud eſt ve
rum,dum tamen precedant ſigna,⁊ actus manifeſti,quod ille intẽ
debat offendere,⁊ iſte aliter ſe defendere non poterat.Secũdum
l dubiũ[l] eſt quid ſi poſtquã quis eſt percuſſus,⁊ incontinenti per
cuſſit percuſſorẽ ſuum.De hoc dicã ſtatim in ſeq.q.Tertium mo
m deramen[m],dicit gl.conſiſtit circa cauſam,hoc eſt.quod fiat ad de
10 fenſionem.non ad vindictam,vt d.l.ſcientiam.§.qui cum aliter.†
Videndũ eſt ergo.quando videatur fieri defenſio,⁊ quãdo vindi
cta,Jo.antiquus gloſſa.dicebat,quod fit incontinenti,ſemper di
citur fieri ad defenſionẽ,vt d.l.ſi ex plagis §.taber. ⁊ ibi gl.vide
tur inclinare in iſtã ſententiã.Glo.hic videtur dicere contrarium
ſcilicet ꝙ ex qualitate perſonarum,⁊ factorum debet preſumi,an
ad vindictam,vel ad defenſionem,vt gl.dicit clare. Et ſecundum
gl.ex hoc dico,quod ſi aliquis te percuſſerit,⁊ tu poſt receptam ꝑ
cuſſionem inſequeris eum hoc videtur fieri per vindictam. Sec9
ſi inſtaret ⁊ te vellet vlterius percutere,ita ex factorum qualita
11 te pſumitur ⁊ non põt dari certa doctrina.[n] Reſtat q. que hic for
n matur in fi.glo.†Quero quid ſi me expuliſti,⁊ ego te expuli ex in
teruallo,an dolus cum dolo cõpenſetur.Gl.tua dicit,quod non.
12 ſecus quando fit incontinenti.vide eam.†Ex iſta gl.no.illud ver
bum,quod quando illico violentia infertur,quaſi vnum factũ re
putatur. ⁊ ex hoc apparet,quod ſi plura maleficia cõmittãtur in
ter aliquos in vna rixa,quod contra ambos põt fieri vna inquiſi
tio,⁊ vna denũciatio de omnibus delictis,quaſi vnum factũ repu
tetur,licet de omnibus puniãt̃,vt ff.de iniurijs.l.pretor.§.ſi mihi
plures.⁊ l.libellorũ.§.ꝙ ſi libelli.ff.de accuſa.⁊ ꝙ ibi no.ad Tur.
l.j.§.ſi plura. Item ex hac gloſſ.aduerte,q: cum ſecunda violentia
fit ex interuallo,ſecunda dicitur confirmare primam violentiã.ꝙ
13 dic,vt dicemus in d.l.ſi quis adiſſe fundũ.j.ad l. Jul.de vi.†Quã
do vero fit incontinenti,non dicitur dolus cum dolo compenſari
q:,ille qui reſiſtit,⁊ poſſeſſionem ſuam incontinenti recuperauit,
facit lege permittente.⁊ ſic non committit dolum,⁊ ſolus primus
venit puniendus.Facit quod videbitis j.de excep.l.licet.

ADDITIONES.

☞ Pro concordia aduerte,perſona vilis inſultata ab aliquo habẽs
facultatẽ fugiẽdi,⁊ non aufugiat,⁊ ſe defendendo occidat inſul
tatorem,non punitur.Bar.hic in hac l.j.Sed alle.contradicere
in l.vt vim.ff.de iuſti.⁊ iure.Tu dic,licet videatur cõtrarius,tamẽ
nõ eſt, eo q: in d.l.vt vim.ſe refert ad no.ꝑ eum in hac l.j. Vel l.vt
vim.diſtinguit in eo qui timet verecundiam,vt ille non puniat̃,ita
intelligitur hic Si autẽ,non timet procedat quod dicit in d.l. vt
vim.Preterea.in d.l. vt vim,non loquitur de perſona vili.panor.
ita ſenſit in c.olim.de reſti.ſpo.Sed opi.illaz quod indiſtincte nõ
teneatur fugere,tenet do.Jaſ.in d.l.vt vim.quã probat multis au
thoritatibus,⁊ bene.

a ALEX. ¶ Recte.Quid in foro conſciẽtie.vide gl.in l.vt vim.de
iuſt.⁊ iu.Jnn.in c.ſi vero.el.j.de ſent.excom.an liceat clericis. glo.
xxiij.q.j.in fi.⁊ quod no.in c.cum voluntate.de ſentent.excommu.

b ALEX. ¶ Se defendere,Nota.qñ poſſidenti pro poſſeſſione lici
tũ ſit vim vi repellere.⁊ vide ꝙ j.prox.ſequit̃.⁊ Bal.hic in prin.ad
de quod ſi ſola pars poſſeſſionis eſt occupata,inuaſa ratione reſi
dui ſemper poſſum totuz recuperare,vt no.Bal.in l.data opera
j.qui accu.⁊ ibi etiam quid ſi naturalis tñ eſt inuaſa.⁊ ꝙ proxi
me ſequitur.

c ALEX. ¶ Repellere.Utrũ qui poſſidet clam,vel precario.poſ
ſit vim vi repellere ꝑ Bar.in l.j.§.interdictũ.hic allegata.⁊ de poſ
ſidente vi,vide Bar.ſ.ea.l.in prin.Et an liceat clandeſtinũ poſſeſ
ſorem ex interuallo repellere,vide bar.⁊ Bal.in l.ſi quis ad ſe fun
dum.ad leg.Jul.de vi.Sed qd ſi detinet nõ clã,ſed ab alio,an poſ
ſit expelli a poſſeſſione,vide bal.in l.ij.§.ſi neceſſarius.ſi vẽ.noſe.⁊
vide omnino poſt gl.⁊ doc.in c.ſignificaſti.in ij.quinterno,in l.ſi.
de ho.el grande.per Modernos.

d ALEX. ¶ Precario.Vide bal.in diſputatiõe ſua,q̃ incipit,ac
cuſa9 de vi turbatiua,⁊ bal.in l.ſi qs ad ſe fundũ.in ver.op.quar
to.j.ad l.Jul.de vi.⁊ vide Ang.in l.a diuo Pio.§.ſi poſt edictũ.ff.
de re iud.⁊ Roma.in l.clam.§.qui ad nundinas.de acq.poſ.

e ALEX. ¶ Cõtingit in fure.Que res furtiua põt a fure auferri,
adde l.ſi quis in ſeruitute.ff.de fur.⁊ ibi vide ꝑ gl.⁊ bar.⁊ gl.in l.ſi
quis intentione.in gl.mag.j.eo.alleg.gl.primam qñ licet ſine iud.
ſe vindi.⁊ dictum gl.ibi ſequitur bal.in l.ſi quis in tantam.⁊ etiã
Bart.

f ALEX. ¶ Ita fortis.Adde bal.in l.furẽ.ff.de ſica.⁊ in l.vt vim.
vbi ponit cautelam qꝺ dicat quod clamauit.

g ALEX. ¶ Niſi occidã.Contrarium tz bar.in l.vt vim.ff.de iuſt.
⁊ iu.Sed cũ opi.bar.tenet Hemi.⁊ Pe.de anc.in cle.j.de ho.cũ
periculũ ſit in fugiẽdo.ꝑpter caſurã ⁊ timorẽ.⁊ ibi vide gl.⁊ gl.in
c.ſuſcepimus.de ho.⁊ bal.hic alle.in fi.⁊ bal.in l.j.ſ.de edil.act.ꝑ
doc.in c.olim.el j.de re.ſpo.⁊ bal.in c.Ray.Adde pulchrũ cõſiliũ
bal.vbi ponit qñ quis teneatur fugere,⁊ qñ quid dicatur fieri in
cõtinenti,cõſi.ccxj.iiij.lib.⁊ per eundẽ conſi.cccexxx.j.vo.in qui
bus cõſilijs videbitis claritatẽ iſtarum apoſtil.in hac materia.

h ALEX. ¶ Defenſionẽ.Quid ſi accuſat9 de homicidio dicat ꝙ
ad ſui defenſionem occidit,⁊ ita ꝓbat per teſtes,an videat̃ ſuffi
ciens excuſatio.Dic ꝙ nõ.ſed requirit̃ ꝙ dicat,ad neceſſariã ſui
defenſionẽ,alias nõ probat.Dictũ eſt ſingulare bal.in l.j.ſ.de cõ
feſ.Hoc allegat Lu.no.xix.Et vide ꝙ in hac materia pulchre.⁊
notabiliter cõſuluit bal.in cõſ.ꝙ incipit,Maſſiolus.Habeo cõ
ſilium bar.ꝙ incipit,quidã Maſſiolus.in l.ſi.qui iſtam queſtionẽ
ponit.Vide etiã plene ꝙ ſequit̃ bal.in l.ſolã.de teſt.vez ꝙ ſi teſtis
dicat ꝙ fecit ad ſui defenſionẽ.ꝓbat,ſi nõ fuit interrogatus de cã
ſcientie.Et de hoc videtur text.in c.j.§.ſi quis vero.⁊c.de pa.te
nen.⁊ vide omnino bal.in l.ſolã.de teſti.⁊ in l.ſi qñ.co.ti.⁊ Pet.de
anch.in cle.j.de homi.per bal.⁊ Flor.in d.l.ſcientiã.⁊ l.queadmo
dum.§.ſi nauis.ad l.aquil.Et ibi bal.⁊ facit l.ſcientiam.§.qui cũ
aliter.eo.tit.

i ALEX. ¶ Incõtinenti.Qñ dicat̃ incõtinenti,ꝑ bal.circa.prin.q
idem videtur tenere Cy.⁊ bal.in l.cũ antiquitas.ſ.de teſt.dicit ꝙ
antequam ad actus extraneos diuertat,per doctor.in c.olim.el j.
de reſti.ſpo.

k ALEX. ¶ Percutiat̃.An qs debeat expectare vt percutiat̃,ꝑ
doct.in c.olim.el j.de reſtit.ſpo.vbi de hac materia.Et idẽ no.in l.
iij.§.qui armati.hic alle.⁊ eſt tex.in l.iij.ſ.qñ lice.ſine iudi.ſe vin.
⁊ in l.multas.de libe.cau.⁊ que ibi ſcribuntur.⁊ bal.hic.

l ALEX. ¶ Secundũ dubiũ.Qñ dicatur fieri ad defenſam,⁊ qñ
ad vindictam,vide bal.in l.iij.per illum tex.j.de ſicar.

m ALEX. ¶ Tertiũ moderamen.Vide bar.in d.§.tabernarius.
gl.in c.ſignificaſti.de homi.⁊ Sal.in l.ij.j.de ſicar.

n ALEX. ¶ Doctrina.Adde,ꝙ dt bal.in c.j.in prin.de pa.tenẽ.ꝙ
offenſor nõ preſumit̃ defenſor niſi probet.tex.eſt ibi.Subdit tñ,
ꝙ q excedit modũ i defendẽdo ſe,punit̃ de exceſſu,⁊ ſic mitiꝰ.Alle.
⁊ Jo.and.in nouella.c.ſignificaſti.de pen.⁊ remiſ.Et ſic vr̃ inferri
ex hoc dicto quod ſi defenſo me,⁊ habeo aliam facultatẽ vulnerã
di offendentẽ me,tñ vltra vulnus qꝺ ſibi intuli,ſi cũ etiaz occidi,
non debeo puniri de occiſo,ſed mitius.Et hoc clare determinat
Jo.an.in addi.ad Spe.in ru.de homi.⁊ ibi refert Vbertum de
Bobio hanc queſtio.diſputaſſe,⁊ tenuiſſe.ꝙ nõ teneat̃ ꝑ l.Grac.
j.de adul.⁊ c.olim.el j.de reſti.ſpo.⁊ pro opi.Jo.an.⁊ ad predicta
videt̃ text.expreſſus.in l.ſi adulterium cum inceſtu.§.imperator.
de adul.quem tene menti.Adde Lu.in l.cũ mulier.ff.ſol.mat.⁊ in
ſing.ſuo quarto.⁊ ſic punitur arbitrio iudicantis,⁊ idẽ vr̃ dixiſſe
bal.in c.j.§.ſi quis vero.de pa.iura.fir.in l.fin.el j.vide tñ omnino
bal.in l.j.que ſit longa cõſue.j.⁊ ꝙ bart.in l.iij.§.fin.de ali.legat.
¶ Et ad predicta facit ꝙ no.bar.in l.diuus,maxime circa fi.de
ſica.⁊ hanc q.format etiam bal.in repe.huius l.in ix.q.alleg.d.l.ſi
adulterium.Et adde hic,ꝙ dixi ſtatim in fin.huius l.poſt Bart.
ſecundum Petr.de anch.⁊ qꝺ quis puniat̃ de exceſſu pena mor
tis,eſt tex.⁊ ibi bal.in l.j.j.de emen.ſer.⁊ vide bal.in l.vt vim.⁊ gl.
in c.ſignificaſti.el ij.de homi.⁊ Sali.in l.ij.j.de ſica.Jnn.in c.ſi ve
ro.el j.de ſent.excomm.⁊ bal.⁊ Flo.in d.l.ſcientiã.Pe.de anch.in
cle.j.de homi.poſt gl.ibi.⁊ dicit qꝺ probata aggreſſura,⁊ inſultu,
ſi inſultatus incontinenti percutit,ſemper nõ preſumitur ad de

fenſionem

ſeſſionem. Ita no. in c. ſignificaſti. de homi. ꝛ in dicto §. taberna-
rius. ꝛ Cy. hic ſm eum dt, quod inſpicienda eſt conditio perſona-
rum ꝛ inſultantis ꝛ inſultati, vt mō ad defenſionem, mō ad vltio-
nem preſumere debeamus. Et hoc tenet Bal. hic ſm eum. ꝛ gl. in
d. cle. j. idem ſenſit ibi. per circunſtantias. Ubi autem de circun-
ſtantijs non apparet, ꝓbato inſultu cum armis, maxime ſecuta
percuſſione poſt inſultum, quicquid incontinenti durante rixa
inſultatus egit percutiendo aggreſſorem, preſumitur ad defenſio
nē. ꝛ ſic credit intellexiſſe gloſ. ꝛ quod no. xiij. q. j. in ſumma. Quid
iuris ſi quis moderamen excedat non ex propoſito? Dicit quod
non tenetur. Secus ergo ſi ex propoſito. ꝛ tunc credo quod non
teneatur niſi de exceſſu, vt eſt caſus no. in c. olim. de reſt. ſpo. Pet.
de Anch. Et de hoc vlt. exceſſu, adde quod dixi poſt Barto. ſ. in
hac lege. Item adde Bar. hic Inn. in c. olim. in gl. inuoluit. de re-
ſtit. ſpo. ꝛ in iſta materia vide Bar. in conſi. Uanntius. Bal. in l.
j. ſ. quando licet ſine iud. ſe vind. Et ad primum dictum vide bal.
in l. j. ĵ. de ſica. ꝛ ibi tex. in l. quacunqꝫ §. j. ad l. aquil. ꝛ c. ſi perfo-
diens. ibi gl. in ver. legibus ſecul. de homi. ꝛ glo. xxij. q. j. in ſum. ꝛ
Bar. ꝛ Bal. in l. in l. ſi ex plagis. §. j. ad le. aquil. ꝛ d. l. quacunqꝫ. ꝛ
bal. in l. multis. de li. cau. ꝛ in l. vt vim. de iuſti. ꝛ iur. Adde ad hoc
quod no. dixit Bar. in l. vt vim. in fi. verb. ¶ An ſi poteras fuge
re, ꝛ nō fugiſti, vtrū tenearis? Et diſtinguit aliud in Piſano, qđ
non teneatur, ſi non fugit, qꝛ timet verecūdiā, aliud in Florētino
qui eſt vilis, ꝛ nō timet verecundiam, qꝛ ipſe tenetur. Et hāc opi.
refert tenuiſſe Cynus hic. Adde vt per Bald. conſilijs proxime
allega.

LEX II.

VIpulſos. Hoc interdictum eſt annale, ꝛ non
datur cōtra heredes, niſi quatenus
ad eos ꝑuenit. h. d. Op. de l. j. in fi. ff. eo. Sol. De eo quod
peruenit, datur perpetuo, de eo quod non peruenit, datur intra
annum. Op. de l. ſ. ĵ. de excep. Solu. Ibi excipiendo, hic agendo.
Op. ſ. ne ex delict. defun. l. j. Sol. Ibi lis erat conteſtata cum de-
functo, hic non.

LEX III.

AUthoritatem. Per reſcriptum princi-
pis violenta poſſeſſio nō
confirmatur. h. d. Extra glo. op. illud, quod modice ledit
aduerſarium, recte poteſt impetrari, vt l. quoties. de preci. Impe.
offe. Sed hic per reſcriptum ſolum auferebatur interdictū, quod
eſt momentanee poſſeſſionis, ꝛ ſic modicum ledit, vt ſ. ſi de mo.
poſ. fue. ap. l. j. ergo poteſt concedi. Sol. Illud eſt in odium violen
ti. Et tene menti iſtam legem, quia ſi aliquis occupat aliquā ter-
ram, vel poſſeſſionem per vim, ꝛ facit ſibi poſtea a ſuo ſuperiore cō
a cedi, non prodeſt [a] ſibi, quin ſpoliatus ſit reſtituendus, ꝛ forte cō
ceſſio non valet, quod vidi iam, vt C. de fund. pat. l. ij. vel de fund.
rei priua. non recordor vbi.*

ADDITIO.

ALEX. ¶ Non prodeſt. No. quod tenens aliquam terram per
vim, lꝫ eam poſtea impetret a ſuperiore, nō tenet. quod no. cōtra
magnum Gui. ꝛ idem Bal. hic facit in l. j. ĵ. de fun. li. lib. xj. ꝛ l. ij. ĵ.
de fun. pat. Uide tū Sal. ꝛ Flo. in l. vniuerſis. ſ. de pci. Imper. of-
fer. ꝛ bal. in l. j. in prin. ĵ. de Carb. edic. ꝛ Inn. in rub. de verb. obl.
CLAUD. DE SEISS. ¶ Non recordor vbi eſt. C. de fund. ꝛ
ſaltib. rei dominic. lib. xj.

LEX IIII.

SI de poſſeſſione. Expellens † alium de
poſſeſſione, poteſt ac-
cuſari criminaliter, ꝛ conueniri ciuiliter hoc interdicto,
ꝛ tenetur de fructib. perceptis ꝛ percipiēdis. h. d. † Gl. hic q̄rit [a].
quid ſi res intereat eo modo penes inuaſorem, quo eſſet interitu-
ra penes poſſeſſorem, quid relenet? Glo. reſpondet quod tenetur
de interitu, vt ff. eo. l. penultima. ꝛ l. ſi vi a me. ꝛ ſ. quod metus cā. l.
prima. ꝛ ff. eo. l. j. §. rectiſſime. Sꝫ contra hoc facit ff. quod metus
cauſa. l. ſi cum exceptione. §. quod ſi homo. Sol. ibi ideo, qꝛ tene-
batur ad triplum ideo releuabitur, vt non teneatur de interitu.
Item contra hoc op. de l. j. §. qui autē. ff. eo. vbi dicitur quod pre-
do nō tenetur, niſi ad id quod haberet poſſeſſor, ſed ſubaudi ibi,
ꝛ ad aliquid plus, vt gl. mirabiliter dicit.

ADDITIO.

ALEX. ¶ Gloſ. hic querit. Quid veniat in hoc interdicto,
adde quod etiam iſta cauſa poſſeſſionis eſt priuilegiata, etiam in
hac reſtitutione damnorum. Text eſt ſingularis ſecundū Ioan.
And. in l. ſi quis ad ſe. ĵ. ad legem Iul. de vi. ꝛ ibi Bar. in prin.

LEX V.

INuaſor. Hic eſt aduertendum, hucuſque tra-
ctauit Imperator materiam interdi-
cti vnde vi. In hac lege ſequen. ponuntur alique conſti-
tutiones contra violentos, nec pertinēt ad interdictum vnde vi,
ſed habent materiam ſeparatam, ꝛ ſunt conſtitutiones multum
notabiles, vtiles, ꝛ ſingulares, ideo aduerte bene. quod hec lex le-
gitur duob. modis, ꝛ ſecundum veram lect. Breuiter. h. d. Qui
inuadit rem poſſeſſam ab alio predicta leg. pena punitur, qui in-
uadit poſſeſ. vacantē, ad eius reſtitutionē ex hac conſtit. tenetur.
h. d. gl. mag. que eſt hic, fuit additio, ꝛ libri antiqui non debēt eam
habere. Op. a d. uiſione, quod iure veteri hec lex non procedat, qꝛ
contra inuaſorē nulla pena erat ſtatuta per interdictum, ꝛ ſi qua
erat, non erat legitima, ſed de iure pretorio. Itē finis non proce-
dit, qꝛ patitur penam, qui occupat poſſeſſionē vacantē, vt ĵ. eo. l.
fi. Huius timore hec lex legitur tribus modis principaliter. Pri-
mo, quod tota loquatur de iure antiquo, ꝛ ſecundum hoc in fin.
agetur ad poſſeſſionem rei ven. Alij dicunt quod tota loquatur
de iure nouo: principium ſecundum l. ſi quis in tantam. finis ſe-
cundum legem cum querebatur. ĵ. eo. ꝛ quod ibi dicitur de pena,
eſt ideo, qꝛ actor hoc petebat, ſed hic actor nullam penam pete-
bat. Tertia lect. eſt, ꝛ iſtā tene, qꝛ eſt magis notabilis, quod prin-
cipium loquitur ſecundum iura antiqua, finis eſt conſtitutio no-
ua. Nam condictione ex lege iſta, inuaſor poſſeſſionis vacantis co
gitur ad reſtitutionem. Dices tu, ad quid eſt bona hec conſtitu-
tio? videtur quod ad nihil. Nam iſta conſtitutio competit domi-
no, qn̄ ꝓpter eius incuriam vel errorē loca vacabant. Un̄ hꝫ pro-
bare ſe dominum neceſſario, ꝛ poſſeſſionē vacantem ab eo. Iſtud
enim ſufficeret in rei vendicatione, qꝛ probando ſe dominum ob-
tineret: Reſpondeo, in hoc poſſeſſorio, proceditur magis ſumma-
rie, nec requiruntur probationes ita liquide, ſicut in rei vendica-
tione, vt dixi ſ. tit. ij. l. j. ꝛ eo. l. proxi. ꝛ l. momentarie. Item videtur
quod hec conſtitutio ſit inutilis, per l. vlt. ĵ. eo. Reſpondeo illa lo-
quitur qn̄ quis doloſe occupauit poſſeſſionē vacantē, hic qn̄ non
doloſe, ꝛ iſte eſt verus, ꝛ ſanus intellectus iſtius conſtitutionis.

LEX VI.

1 ☞ Qui anthoritate ſuperioris temere impetrata poſſeſſionē in-
uadit, debet omni ſuo iure priuari.
5 Citatio quātum ad primū decretum, pōt incipere a procuratore.
6 Executio quando fit in eadem re, de qua eſt iudicatum, non re-
quiritur citatio partis.
10 Delictū tutoris, vel curatoris ab initio delinq̄ntis, nocet pupillo.
12 In poſſeſſorijs recuperandis, non hꝫ locum exceptio dominij.
13 Condictio ex hac l. qn̄ ſit perſonalis, ꝛ quando in rem ſcripta.

1
a **MEminerint.** † [a] Si authoritate reſcripti
iniuſti, vel iniuſte ſentētie,
qs poſſeſſionē ingreditur, ſuo iure priuatur, ꝛ delictū
adminiſtratoris nō nocet minori, ſꝫ ipſe puniť, ꝛ ſpolia
* tus iniuſte authoritate iudicis ante omnia eſt reſtituēdus *h. d.
Diuidiť in duas partes. Primo quādo quis ſuo iure iuaſit. Se-
cundo quando adminiſtrauit nomine alterius. Scđa ibi, ſinau-
a tē. Et prima parte no. † quod qui authoritate ſuperioris temere
impetrata poſſeſſionē inuadit, debet omni ſuo iure priuari. Alia
notabilia colliguntur in proſecutione materie, licet gl. non bene te-
tigerit. Sꝫ dominus Rofr. commentauit, ꝛ gloſſauit oēs conſti-
tutiones cōtra violentos, vt habetis per eum, ꝛ bene. Oppo. ad
iſtud principiū, dicit conueniendos dominos locorū eſſe, ꝛc. Si
erat dominus, ad quid poterat ipſe conueniri? Videť qđ ad ni-
hil, qꝛ ipſe poſſet a quolibet alio vendicare, vt l. in rem. de rei ven.
ergo multo magis detinere. Huius timore exponit gl. dños. ſcꝫ,
putatiuos. Uel dic dominos, id eſt, poſſeſſores, preſumunť. n. dn̄i
ex eo quod poſſident ſecundū Pla. Uel dic poterat cōueniri hy-
pothecaria, vel publiciana, in realibꝰ, vel perſonalibꝰ, actionibꝰ
non curo. His premiſſis quero, qđ cōtinebat iſtud reſcriptū vel
ſententia, de quo hic fit mentio. Tres opi. ſunt in gl. prima, quod
continebatur aliquid pertinens ad litis ordi. Scđa, qđ conti-
nebatur aliqđ pertinēs ad litis deciſ. Tertia, qđ continebatur
aliquid pertinēs ad litis executionē. Ad primū dico, quod reſcri
ptum continebat delegationem iudicis, vt qꝛ cōmittebat alicui
iudici, vt de eo cognoſceret, vel citabať pars, vt ad iudicium ve-
niret. Uide gl. ſuper verbo vulgato. Hoc non pꝫ. quia cum tale
reſcriptum ſeu ſnīa, de occupatione poſſeſſionis nihil dicat, iſta
iniuria nō oriebať ex eis, ſed ex malitia occupātis, ꝛ ſic iſto caſu
hec lex non videtur loqui, ſꝫ habet locū conſtitutio ſeq̄ns. Scđo
dicitur, qđ continebat aliquid pertinens ad litis deciſ. vt puta
dicebatur in reſcripto illi eſſe poſſeſſionē reſtituendā. vel illū ha
bere iuſtam cauſam. vide gloſſ. Iſtam ſcđam lectu. vr̄ velle tene-
re gl. j. hic poſita in poſitione caſus. Hoc idem tꝫ in l. miles. §. iu-
b dicati. ff. de re iu. Sꝫ licet iſta lect. poſſit eſſe vera in ſe, [b] non tamē
puto ꝙ ſit neceſſaria, nam licet quis habeat ius, ſi ingreditur au
thoritate ſua, punitur per edictum diui Marci, vt l. extat. ꝙ me.
cau. Un̄ iſta conſtitutio non fuiſſet neceſſaria. Eſt ergo tertiꝰ mo
dus legendi, ꝙ hic continebatur in ſententia, qđ liceret ei ingre
c di poſſeſſionē ſua autho. [c] tamen hoc facere non dꝫ parte non ci-
tata, alias hac conſtitutione teneť. Hec eſt vera lec. que colligitur
ex eo ꝙ ĵ. ſequitur in gl. quid ſi iudex, vel imperator, ꝛc. Sed con

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

tra hāc lec. op. Juſte poſſidet, qui authore pretore poſſidet, vt l.
iuſte. de acq. poſ. Reſpō. Jllud eſt verū, quādo iudex iuſte īterpo-
nit authoritatē ſuā pte citata negotio legitime diſcuſſo, ⁊ ita de-
3 bet intelligi opi. Hug. hic poſita. †. Si autē iuſte nō iudicauit, ⁊
iuris ordine nō ſeruato, qui illā poſſeſſionē ingredit̃, punitur hac
conſtitutione. Jta no. in l. pri. in gl. mag. in queſtionibus, que ſiūt
ſup tēpore, ⁊ iſta eſt vera, quā omnes tenēt. facit ad hoc ſ. cōmit.
* vel epiſtol. l. fin. ⁊ antepe. Opponitur pars poteſt * cōcedere licen
4 tiā ingredienti ſua autho. vt j. de pig. l. iij. † Sed qđ facit iudex vi
detur facere pars, vt l. ſi ob cauſam. j. de euict. ⁊ l. j. ſi in cauſam
iud. ⁊ de pig. act. l. eleg. in pnc. ergo, ⁊c. Sol. qđ facit iudex videt̃ fa
cere pars, verū eſt, ſi facit legitime, ſed hic nō fecit legitime, q2 fe
cit pte non citata, ergo, ⁊c. vt ſ. cōmi. vel epiſ. l. fi. ⁊ antepe. Quero
dicitur hic, dominos locorū eſſe cōueniēdos, ⁊ ſi non reperiūtur,
procuratorē, ⁊ actorē eſſe cōueniendos, alias querendos. Utrum
hoc ſit verū indiſtincte, videlicet qđ primo domin9 debet citari,
5 ⁊ in ſubſidiū procurator. † An vero citatio poſſit a procuratore[d]
d incipere, tex. videtur dicere qđ ſic, vt l. j. circa prin. ff. de libe. agn.
Jn contrariū videtur ſ. de procu. l. cū qui res. ⁊ ibi tangitur per
doc. tutior eſt practica, qđ citatio incipiat a domino, vt hic vides.
Gl. hoc no. in c. cauſam que. extra de dolo ⁊ cōtuma. tamen puto
e qđ ſufficiat[e] ſi citatio incipiat a procuratore quantū ad primum
decretū, quantum vero ad ſecundum decretum, qđ affert preiudi
cium, nō ſufficeret. Caſus eſt in l. hoc ampli9. §. fi. ⁊ l. ſeq. ff. de dā.
f infec. Quero dicit̃[f] hic actores, ⁊c. de quo actore loquit̃. Quidam
intelligūt hic in pſona, que conſtituebat actorē, vt in vniuerſita-
te, vel tutore, vel curatore, qui actorē relinquat. alij intelligunt in
actore, vel caſtaldione. tene quā vis, non curo, q2 vtraq3 eſt bona.
* Procedo vlterius, * dicit̃ hic, ad inſinuādas ſentētias, q̄ro, quid
eſt hoc dicere. gl. hic dicit in poſſeſſione caſus, qđ iſti pcuratores
⁊ actores, requirūtur ī hoc vt notificēt domino. Rof. dat huic le
gi aliā lect. mirabilē, ⁊ notabilem, dicit qđ quando ſententia inſi
nuatur, hoc eſt, corā iudice producitur, ⁊ petitur mādari execu-
tioni, debet citari pars, domin9, vel pcurator eius, alias ſi fieret
executio parte nō citata incideret in hāc conſtitutionē. Jta dicit
ipſe, qđ eſt notandū. Cy. in l. ab executione. ſ. quo. appel. nō reci.
dicit idem, qđ in executione debet pars requiri. Jnnoc. cōtra de
appel. c. ex ratione. vbi dicit, qđ in executione nō eſt citāda pars.
Ego pono multū late in l. a diuo. Pio. §. in vēditione. ff. de re iud.
6 Et † veritas eſt iſta. q2 ſi executio fit in alio, quā in eo, de quo eſt
iudicatū, q2 quis eſt condēnatus in pecunia, ⁊ pro pecunia capiū
tur res alie, vel pro vna re, que forte non reperitur capiatur alia
tunc cognitio debet ibi adhiberi ſecundū formā l. a diuo Pio. §.
in vēditione. ff. de re iu. merito pars citabit̃. ſed ſi fiet executio in
illa eadē re de qua ſentētia lata eſt, tunc nō requiritur qđ citetur
7 pars. ita intelligo dictum Jnn. q2 non poteſt ledi. † Hoc premiſ-
g ſo,[g] quādo quis ingredit̃ poſſeſſionē ſuā authoritate ⁊ permiſ-
ſione iudicis exequētis: Si quidē hoc faciebat licite, q2 pars non
debebat requiri, nō incidit in hāc conſtitutionē, vt l. iuſte. de acq.
8 poſ. † Sed ſi iudex faciebat iniuſte, tūc incidit in hanc conſtitu-
tionē, ſecundū lec. Rof. notabilē, ⁊ hoc eſt verum ſi authoritate
ſ[illegible]a ingreditur, ſ3 ſi per executorē ſibi traderet̃, non haberet huic
expulſo ſuccurri per appellationē, ſecundū formā l. ab executio-
9 ne. ſ. quo. appel. nō reci. † Ultimo quero, qualiter formabitur li-
bellus in hoc prin. Reſpōdeo, tu debes narrare quomodo ille au
thoritate reſcripti, vel ſententie impetrate temere intrauit poſſeſ
ſionē tuā, te nō citato, vel requiſito, vel procuratore tuo, quare pe
tis eū priuari omni iure, qđ habebat in illa re ſeu pro illa re. non
enim eſt priuatus ipſo iure. ſed debet priuari per ſententiā. Ue-
b nio ad ſecundā partem[b] huius legis, opp. † qđ delictum tutoris,
10 vel curatoris noceat minori, vt l. Polla. ſ. de his q. vt indig. Sol.
hic ab ipſo initio deliquit, vnde nomine pupilli nō poteſt dici eſſe
factum, q2 delictū nō venit in adminiſtratione, vt l. ſi procurator.
ff. de condi. indeb. ibi autē ab initio agebat legitime, ⁊ ſic nomine
pupilli factum dicitur, qđ tamen plenius dic vt ibi dicam. Opp.
dicitur hic, ſin autem habito plerunque colludio, ⁊c. Jnnuit er-
go qđ tutor, vel curator colludendo cū altera parte poſſeſſionem
inuaſit, ⁊ ſic alia pars dolū participauit, ergo de dolo nō poteſt
conqueri, nec habere condictionem ex hac lege, vt ſ. de trāſac. l.
cum donationis. Huius timore dicit Roffredus, qđ hic fuit ha-
bitum colludiū inter ſeipſum, nō cū aduerſario. Puto qđ ipſe be
ne ſentiat, Nā hic tex. dicit ſin autē habito plerunq3 colludio. ⁊c.
Nota qđ dicit plerunq3, quaſi dicat, quandoq3 fit colludiū nō in
i teruenīete parte. Ex hoc ego dico[i] qđ ad eſſe iſtius cōſtitutionis,
non requiritur qđ probetur qđ tutor, vel curator cum aduerſa-
rio colluſerit. Sed hoc timens Jmperator hāc cōſtitutionē facit.
Et hoc etiam ſentit gl. hic; que dicit idem ſi bona ſide, ſecundum
11 Pilleum. † Quero, qualiter formabitur libellus in ſecūda parte
huius legis. Reſpōdeo, vna eſt accuſatio criminalis contra tuto
rem, vel curatorē hoc facientem, ⁊ iſta poteſt cōpetere pupillo, in
cuius leſionē hoc factū dicetur. Jtem poſſet competere ſpoliato,
qui ex hoc dicitur leſus. Alia eſt actio ciuilis, ſcilicet cōdictio ex
l. iſta, que datur cōtra ipſum pupillū, ad quē peruenit poſſeſſio,
12 vt poſſeſſionē reſtituat. † Circa hoc quero vtrū cōtra agentē cō
dictione ex hac lege ad poſſeſſionem, poſſit opponi exceptio dnij.
Reſpōdet qđ non poſſit, per regulam generalem, qđ in poſſeſſo-
rijs recuperandis nō habet locum exceptio dominij. q2 ſpoliatus
ante omnia eſt reſtituēdus, vt l. ſi quis ad ſe fundum. j. ad legē iul.
de vi. ⁊ l. j. circa princip. ⁊ ibi no. ff. eo. Secundo per tex. huius le-
gis vbi dicitur, illico quidē poſſeſſio ei, a quo eſt ablata, reddatur.
Ex eo qđ dicit, illico, apparet qđ queſtio dominij, vel exceptio, do-
lo facis, non habet locū. Etiam hoc ſentit gl. que eſt ſuper verbo,
reddatur. Jn eo qđ dicit, ſaluo iure pupilli in vendicādo, ergo, il-
13 lud ius debet reſeruari. † Quero, vtrū condictio ex hac lege ſit
perſonalis vel in rem ſcripta. Reſpondeo, in quantū condictio ex
hac lege datur ad penam, hoc eſt, qđ quis ſuo iure priuetur, vel
tutor puniatur, eſt perſonalis ſine dubio. Jnquantū datur ad re-
cuperandum poſſeſſionem, videtur quod ſit ſcripta in rem. Quod
apparet, quia datur contra pupillum, ad quem peruenit poſſeſ-
ſio facto tutoris, licet nō dicat̃ hoc facere tutorio noīe. Pro hoc
facit regula que eſt qđ interdicta omnia ſunt in rem ſcripta, vt l.
ij. §. pe. ff. de interdi. hoc autem relinquitur ſub dubio.

ADDITIO.

☞ Pro concordia aduerte, quando violentia3 fecit tutor animo col
ludendi, vendicat ſibi locum iſta lex, meminerint. ſecundū Bar.
hic, contrarius tamen allegatur in l. j. §. ſi quis procurator. ff. ſi
quis ius dic. non obtemp. Sol. ſecundum ipſum Bar. ſi bene vi-
deatur concorditer dicit vbiq3 vnum, ⁊ idem, ſed plus ⁊ clarius
loquitur in hac lege meminerint. nam verum dicit in dicto §. ſi
quis procurator. Sed quando tutor colludat cum aduerſario,
preiudicat pupillo, q2 etiā aduerſarius eſt in dolo ⁊ ex dolo ſuo,
nō debet cōmodū reportare. Et ita dicit ipſe Bar. hic, in l. memi
nerint. dum oppo. ⁊ ſoluit ſecundum Roffredum, q2 colludiū fuit
factum inter ſeipſum non cum aduerſario. Sic ergo clare ſolue.
Aut colluſio fuit facta cum aduerſario, ⁊ per predicta non fiet
preiudicium, nec habet locum diſpoſitio huius legis, ⁊ ita proce
dant dicta in dicto. §. ſi procurator. Aut dicta colluſio fuit facta
cum ipſo tutore ſolum, ⁊ procedāt dicta in hac lege meminerint.
a ALEX. ¶ Meminerint. Ad intellectū huius legis, vide Jmol. in
l. a diuo. §. in venditio. de re iudi.
¶ Uide Bart. in conſi. incip. miſſus in poſſeſſionem. ⁊ vide dūm
Pe. in conſ. cxvij. videlicet qđ poſſeſſor non poteſt ſua poſſeſſione
priuari per iudicem, etiam citatus per generale proclama. per l.
fi. C. cōm. vel epiſt. ⁊ ingrediēs authoritate iudicis īcidit in penā
huius conſtitutionis, debuit enim poſſeſſor inquiri, ⁊ citari, arg.
l. j. ff. de vent. inſpic. Adde Jnn. pro iſta l. in c. cum noſtris. de con
ceſ. preben. ⁊ pro materia huius legis vide Bar. in conſi. incip. in
queſtio. vertente, coram capitaneo.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Reſtituēdis. Plus dt Jmol. in c. ca3
matrimonij. per illū tex. de off. dele. q g fuit priuatus p ſniam nul
la3 pōt petere ſe reſtitui tanquā ſpoliatus, ⁊ ibi ſequunt̃ Jo. an.
Bal. ⁊ alij. Bene facit q habetur in c. cum cām. eo. ti. per Bal. ⁊
Panor. vide Fel. in c. dilectus. de reſcript. vide etiā ad materiam
huius l. in c. de ceter o. de reſcri.
b ALEX. ¶ Uera in ſe. Sed princeps reſcribat talē eſſe mitten-
dū in poſſeſſionem, tamen non debet propria authoritate ingre-
di, fortius hic Bald. in prin. ⁊ adde. l. j. ſi per vim, vel alio modo. ⁊
que ibi notantur, vide Bar. in l. a diuo. §. in vendi. ff. de re iud.
c ALEX. ¶ Sua authoritate. Si iudex dicit in ſnīa qđ liceat acto-
ri ingredi poſſeſſionē, propriā autho. an abſq3 alia citatione poſ-
ſit facere actor, hic per Bar. poſt gl. j. l. proxi. in iij. parte. ⁊ bart.
poſt gl. in d. l. in fi. in ver. ſed pone, ⁊c.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Opp. pars pōt. Uide quod per hāc
l. decidit Bald. in l. fi. ſ. de edict. diui Adri. Pe. de ancha. ⁊ Be-
min. in c. fin. de electio. in vj. ⁊ idem Anch. conſi. cclxxvij. ⁊ conſil.
cclxix. Alex. conſi. ccxxv. incip. viſa facti narratione. Ad reliqua
in materia vide per Alexan. in l. iuſte. ff. de acquiren. poſſeſ. ⁊ ali-
quid poſt Barto. Jmo. ⁊ alios in l. a diuo Pio. §. in venditione.
ff. de re iudic. Et idem quod dicit hic procedit in vi ablatiua ſed
in vi compulſiua quando fit authoritate magiſtratus licet iu-
ris ordine non ſeruato, tamen nulla eſt pena. vt eſt tex. ſing. ⁊ ibi
hoc not. Albe. in l. fi. §. fi. ff. quod met. cau.
d ALEX. ¶ Procuratore. Et qđ citatio poſſit incipere a procu-
ratore. vide tex. q ibi Bal. in l. cū cler. ſ. de epiſ. ⁊ cl. ⁊ qđ not. b[illegible]
eo. ti. in auth. itē nulla cōitas. Pau. de Elea. in cle. cauſam. de [illegible]
per illum dicit primo citandum dominum ſi reperit̃ in puincia,
alias citetur procurator, ſi dimiſit, quem dimittere tenet̃ maxime
poſt citationem de his qui matr. accuſ. poſ. c. j. de proc. c. j. Pe. de
Anch.

Anch.ibi ſequitur opi.Bar.ſing.

c ALEX. ¶Quod ſufficiat.Adde qd idē voluit bal.Ang.⁊ Sal. in l.eū qui §.de procur.⁊ bar.in l.ſolent.ad finē.ff.de ali.lega.in l. quamuis.ff.de dā.infec.⁊ Bal.in l.item ait.in princ.ff.ex quibus cau.marr.⁊ Petrus de Anch.in d.l.cauſam.de electio.⁊ dominꝰ Ant.in c.cauſam de dolo ⁊ contum.licet Paul.de Elea.in d.clemen.cauſa3.dicat hoc eſſe verū,ſi dominus fuit,alias ſecus.⁊ idē ſequitur ibi do.Card.⁊ Fulg.in d.l.eū qui.⁊ Hoſti.in d.c.cauſam de do.⁊ contum. ⁊ Bald.in l.j.ver.ſed quomodo.§.de ſen.⁊ vide omnino Alex.in d.l.eum qui.⁊ vide Ang.in auth.de here.⁊ fal.§. hinc nobis.⁊ Jmol.in l.ſi finita.§.Julianus.ff.de dam.infect.

f AND. BARB. ¶Quero dicitur.Adde Bar.in l.ſolent.ff.de ali.⁊ cib.legat.⁊ vide tex.⁊ Bal.in l.j.ſupra de iure.⁊ fac.ignor.⁊ Nicol.de Neap.in l.defendente,ff.de autho.tuto.⁊ que plene notaui ad Bald.in l.ſi cauſam.§.de excommunic.rei iudic.⁊ ad Bartol. in l.a diuo Pio §.in venditore.de re iudica.

‡ CLAVD. DE SEISS. ¶Procedo vlterius.Quid aūt ſi is qui fuit miſſus fecit citare in genere,⁊ dicit ſe ignoraſſe Titium poſſediſſe,an excuſetur,vide per Alex.co..ſi.lxxxij.vol.ij.⁊ Ange. Aret.§.quadrupli.inſtit.de actio.

g ALEX. ¶Hoc premiſſo.Adde que no.bal.in l.j.ſi p vim vel alio modo,⁊ q̄ not.docto.in l.iuſte,de acquire.poſ.⁊ vide ſupra etiā in tertia lect.ſ3 ꝯ hāc l.j.in hoc facit c.ad petitionē.de accu.ſ3 Sal. hic ſaluādo gl.aliter loquit.⁊ vide Mod.Inſt.de act.i §.quadr.

h ALEX. ¶Secundā partē.Ultra iſta,⁊ que not.bar.in l.prima. §.ſi procura.circa fi.ff.ſi quis ius dicen.non obtēpe.Adde quod dixit Spec.in fi.de cōtu.§.fi.in fi.qd licet minor nō cōpareat purgando contumaciā ſui adminiſtratoris,tū non poterit ex illa cōtumacia ei idici vel pro debito capi. Ad qd l.neque impuberes. ⁊ quod ibi docto.maxime per Ang.ff.de in ius voc.¶Itē expēſe que imponūtur ratione cōtumacie vere ceſſabunt,tūc in perſona minoris,niſi eſſet doli capax,qd poſſit mulctari,ſed veniret reſtituendus vt no.in Spe.⁊ not.in dicta l.neque.ſed ex contumacia ipſius tutoris,⁊ amicorū ⁊ cognatorum,de quibus fit mētio in l.hoc autem.§.⁊ qd not.in l.apud iul.ff.ex quibus cau.in poſ. ea.⁊ in l.ſi minor.ff.de bon.auth.iu.poſ.poſſet perueniri ad miſſionem in poſſeſſionem ex primo decreto,in bonis minoris.ad qd vide quod notāt Mod.inſt.de act.§.fi.⁊ Ang.in l.nemo carcerē. adde Bal.conſ.liiij.ij.volum.Abba.conſil.xxix.⁊ xlviij.ij.lib.

i ¶Ego dico.Contra videtur tenēre Bald.in l.j.§.ſi procur.ff.ſi quis ius dic.non obtempe.

LEX VII.

1 ☞Inuaſio rei aliene quomodo punienda ſit.

2 Audacia in bona parte poſita laudatur,⁊ permittitur,in mala parte damnatur.

3 Qualiter maſculinum concipit femininum,⁊ num.4.

4 Femina,que poſſeſſionem rei aliene inuaſit,punitur conſtitutione huius legis,ſi vero rei ſue,an poſſit pretendere ignorantiam iſtius iuris ibi.⁊ num.5.⁊ 16.

* a 1 b **SI quis in tantam.** *a Hec eſt lex multū famoſa.†Qui poſſeſſionē rei ſue apud aliū cōſtitute inuaſerit,eam reſtituet,ᵇ⁊ dominio priuabitur.Si vero rem alienam inuaſit,eam reſtituit,⁊ in eſtimatione condemnatur hoc dicit.Gl.diuidit hanc legē in quinque partes.Tu vero diuidas in duas partes principales.Prima loquitur quādo quis inuaſit poſſeſſionē rei ſue.Secunda quādo inuaſit poſſeſſione rei aliene.Secunda ibi,ſi vero alienarū.Itē prima ſubdiuitur.Primo loquitur de perſona inuadente.Secūdo de re inuaſa.Tertio de tempore inuaſionis.Quarto de pena inuadentis ſecundū glo. 2 ⁊ bene.Partes patent per gl.Notabilia ſunt ſatis clara.†Opp. hic damnatur audacia.Cōtra,immo videtur quod audacia permittatur ⁊ laudetur,vt l.Gallus §.videndū.de li.⁊ poſthu.Sol. Quādoqꝫ audacia ponitur in bona parte,vt quādo fit ſuper bo. ita loquitur ibi.Quādoque ponitur in mala parte,vt quādo fit ſup delicto.ita loquit hic.Opp.dicitur hic,furoris audaciam.⁊ ſic innuitur qd furor punitur.Cōtra l.diuus.de offi.c.preſi.⁊ l.infans.ad leg.cor.de ſicca.Sol.Expone hic furoris,id eſt,temeritatis.Nō enim erat ita furioſus,quod intellectu careret,ſed erat furioſus,id eſt,ſuperbus,⁊ furibūdus in malo.Opp.dicit hic apd c fiſcum ᶜvel apud homines.cōtra illud dicit apud me quod a me tenetur,vt l.penes.ff.d.ver.ſig.Sed rē immobilē nō dicitur quis poſſe tenere proprie,q2 non poteſt teneri manibus,ergo videtur quod iſta lex nō habet locū in rebus immobilibus,qd eſt contra caſum.Inſti.vi bon.rapt.§.pe.vbi habemus iſtā legē magis claram quam hic.Sol.qd hic dicit apud,intellige vel penes,⁊ ſic rē mobilem,vel immobile cōprehēdit.Ponitur ergo hic,apud large.⁊ improprie.Opp.dicitur hic,qd quis priuatur dominio.Cōtra.ff.vti poſ.l.ſi duo.§.fi.qd met.cau.l.ſi mulier.§.q poſſeſſionē.

Sol.Quādoque quis cōmittit violentiam expulſiuā,ſeu ablatiuam,⁊ tunc habet locū pena huius legis.Quandoqꝫ quis committit violentiā cōpulſiuam,⁊ tunc habet locum pena que eſt ex edicto,qd met.caul.vt l.ſi mulier.§.poſſeſſionē.ff.quod met.cau. Quandoque quis committit violentiā turbatiuam,tunc habet locum l.ſi duo.in fi.ff.vti poſ.q2 cū illud ſit minus delictum,non puniturꝫ niſi circa poſſeſſionē.Sumus expediti de omnibus gl. paruis ⁊ de princ.gl.magne.Op.de l.quis vas.in princ.ff.de fur. ⁊ iſta oppoſitio fit in gl.magna in fi.ſecunde partis.Gl.dat hic ⁊

d ibi,plures ſol.Ueritas eſt iſta,ille qui aufert rem,ᵈ priuat omni iure qd habet in re.Ita loquitur hic,nō autē perdit actionē furti,que dabitur ad duplum velꝰ quadruplum.Illa enim nō datur ad rem,neque pro re,ſed ad penam.Ita loquitur lex contraria. Modo habetis expedita omnia contraria in l.noſtra.

Ueniamus ad q.⁊ gl.tua diuidit ſeipſam,⁊ ideo nō eſt neceſſe quod diuidatur alio modo.⁊ ſecundū qd fuit diuiſus tex.iſta gl.querit primo de pſonis,ſecundo de reb.ideo primo quero de pſonis.Dicitur hic,ſi quis.Quero,quid de femina,an teneatur hac cōſtitutione.Gl.dicit qd ſic. de ver.ſig.l.j.an maſculinū genus concipiat femininū.Dy.⁊ Jac. de Aret.ponūt in l.j.ff.de verb.ſig.do.Cy.ponit in l.quicunqꝫ.§.

3 de ſer.fug.⁊ ideo non curo hic multum inniſtere.†Sed dicā ſolum quantum ad preſens expedit,qd ſi quidem tractamus de fauore maſculinū cōcipit femininū,vt l.ſi quis ita.ff.de teſt.tu.Si tractamus de odio,aut profertur ad homīe,⁊ nō cōcipit femininū,vt l. j.§.quare de ven.i poſ.mit.Si profertur a lege,⁊ tūc aut odiū eſt rationabile,⁊ cōprehendit femininū.Ita loquitur hic,⁊ l.ſi quis id qd.de iur.om.iud.facit de neg.geſt.l.iij.Si vero tractamus de odio irrationabili,vt qd quis ex facto alterius punitur,tūc ſecꝰ, vt ī.ad leg.iul.ma.l.quiſqꝫ.§.ad filias.Et iſta ſunt vera,qñ proferuntur in materia indifferen,que cōgruit maſculino,⁊ feminino. Nam ſi congruit maſculino tantū,non eſt dubiū qd non cōtinetur mulier,vt in officio tutele,procuratoris,iudicādi,⁊ ſimilia, vt l.feminine.de re.iur.Predicta vera,niſi aliud de mēte pferentis

4 appareat.Iſta ſunt multū notabilia.†Sꝫ dubitat qualit maſculinū cōcipiat femininū,vtrū hoc ſit ex propria ſignificatiōe,vel ex interpretatione extēſiua.gl.i l.j.de verb.ſig dicit ꝙ eſt ex interpretatiōe extēſiua.Ita etiā Dy.ibidē.⁊ Cy.in d.l.quicunqꝫ.Idē dicebat do.Jac.But.hic.Ego autē dico ſic.Nos habemꝰ q̄dā nomina mere maſculina,exēplū,vt laborator,fructuarꝰ,tūc maſculinū prolatū eo caſu non cōcipit femininū ex extēſione,vt l.pronūciatio.in prin.de ver.ſig.in eo dicit,porrigitur,quaſi dicat extenditur per nos.Qñqꝫ habemus quoddā nomē cōmune,vt homo, tunc ſine dubio cōprehendit maſculinū ⁊ femininū ex ppria ſignificatione,vt l.hominis.de ver.ſig.Habemꝰ quedā que ſunt ſigna, vt qs,quiſquis,quicquid,quicunqꝫ,⁊ ſimilia,iſta ſigna de ſe nihil importāt,niſi rōne adiūcti.Aut ergo iſtud ſignū profert cū adiūcto maſculino,aut cū adiuncto nomine cōi,aut ſimpliciter.Si cū adiūcto maſculino,eſt idē ꝙ dixi de maſculino,vt porrigatur ad femininū ex interpretatione.Si cū adiūcto noīe cōi,ex ppria ſignificatione cōplectit maſculinū ⁊ femininū.Iſtud probat in l. quiſqs.de ver.ſig.Qñqꝫ profertur ſimpliciter,vt fuit ī caſu legis noſtre.ſi quis in tantā.⁊ tūc in dubio recipit determinationeꝫ a noīe cōi,vt cū dico,ſi quis.ſ.homo.⁊ ſic de propria ſignificatione, vt l.j.de ver.ſig.in eo ꝙ dicit cōplectit.ꝙ ſignificat ꝙ natura vocabuli hoc cōprehendat,non extēſione.Ita dicit tex.clare in l.ſi qs

5 id ꝙ.de iuriſ.om.iud.†Quero,qd de hermaphrodito.Dico,a modo non eſt queſtio,q2 ſiue incaleſcat in ſexu maſculino,ſiue in ſexu

6 feminino cōprehendit hac leg.†Quero,quid de milite,ᶜ⁊ ruſtico.

e Dicit gl.ꝙ hac lege tenentur nec poſſunt pretēdere ignorātiam, q2 inuadere eſt cōtra ius naturale,vt l.venia.§.de in ius voc.Ita dicit gl.⁊ Rof.⁊ domi.Ja.ſequendo eam dicit,ꝙ inuadere poſſeſſionem rei aliene,eſt cōtra ius naturale,⁊ procedit glo.noſtra,ſed inuadere poſ.rei ſue,⁊ credere ſibi hoc licere,non eſt contra ius, qd apparet,q2 non puniebatur ante legē iſtam,vt Inſti.vi bon. rap.§.pen.⁊ ſic milites,⁊ ruſtici,qui poſſunt ius ignorare,pbatis preſumptionibus,ex quibus iſta iuris ignorantia preſumeretur excuſant,vel excuſari deberēt ab hac conſtitutione.⁊ idem in

7 muliere.†Quero,quid de pupillo ᶠ⁊ adulto.Gl.dicit,ſi quidē eſt

f proximus infantie,non tenetur,q2 talis etas quod videt ignorat,vt.l.j.in princ.de fal.modo,poſtea vero tenetur vt l.impuberē. de fur.nec reſtituitur,vt l.ſi ex cauſa.§.nunc vidēdū.de mino.Ita dicit gl.Rof.hic,⁊ etiam Ja.de Are.⁊ etiam Jac.bu.intelligunt iſtam gl.dicere verum in delicto,ꝙ cōmittitur committendo,ſeu facien do.Si vero delictuꝫ,committitur omittēdo ſeu negligēdo, tunc minor xviij.annis excuſatur,vt in auth.ſi captiui.ſupra de

8 epiſco.⁊ clericis quod eſt notandum.†Item quod gloſſa hic dicit,quod minor non reſtituitur,intellige quando inuaſit dolo,ſꝫ quando inuaſit credens ſibi licere,tunc haberet reſtitutioneꝫ in

9 integrum.vt l.prima,ſupra ſi aduer.delic.†Quero,an patronus

inuadẽs teneatur liberto hac cõſtitutione. Dicit gl. qđ nõ, quia
infamat ſaltem de facto. Tu dic, aut agiť contra eum, quaſi dolo
occupauerit, ⁊ verũ dicit gl. aut quaſi occupauerit culpa, credens
ſibi licere, ⁊ tunc cũ nulla infamia cõtineatur de iure, nec de facto
10 dabitur cõtra patrẽ ⁊ patronum. † Quero, quid ecõuerſo an pa
tri ⁊ patrono detur cõtra filiũ ⁊ libertum. Gl. qđ ſic ⁊ bene. ff. de
11 furt. l. ſi quis vxori. §. ſed ſi filius. Quero, † an dominꝰ teneať de
facto ſerui, vel pater de facto filij. Glo. dicit qđ dominus tenetur
tantum noxaliter, pater de peculio, in eo qđ ad eum peruenit. In
eo qđ hic dicitur, quod pater hic tenetur de peculio, an ſit verum
etiam de peculio aduentitio? Jac. de Aretio dicit hic, quod ſi fi-
lius inuaſerit rẽ ſuã aduentitij peculij, qđ priuatur proprietate.
Nec obſt. l. cũ non ſolũ. §. filijs. s. de bo. que lib. vbi videtur quod
filius non poteſt alienare, q2 hic nõ alienat filius, ſed lex. argu. ad
hoc in l. iij. in fi. cũ l. ſeq. ff. de re. eorũ. Ego fui tante audacie, quod
12 conſului contrariũ in q. de facto. † Debes enim ſcire, qđ quãdoq3
alienatio ꝓhibetur fauore perſone alienantis, ⁊ tũc alienatio que
fit delinquendo nõ eſt prohibita. Ratio, q2 propter ſuum delictũ
perdit fauorẽ ſeu priuilegiũ ſuum, ⁊ ita loquitur qđ s. dixi, de mi-
nore delinquente, qui hac conſtitutione punitur, q2 eius fauore
alienatio eſt ꝓhibita nõ fauore alterius. Quãdoq3 alienatio pro
bita eſt in fauorẽ alterius tunc etiã delinquendo quis nõ alienat.
Hoc ꝓbat in muliere, que nõ poteſt alienare dotẽ, cum etiam hoc
ſpectat ad fauorẽ tertij, tunc etiã delinquendo, dos nõ publica-
tur, niſi in aliquibus caſibꝰ, vt l. quinque. ff. de bo. dã. hic etiã ca
ſus eſt in l. ſi finita. §. ſi de vectigalibꝰ. de dã. infec. ⁊ ibi dixi pleniſ-
13 ſime, ⁊ in l. Statius. §. fin. ff. de iur. fiſc. † Quero, quid de furioſo, ⁊
14 de mente capto. Dic vt in gl. † Quero quid de prodigo.[g] Hec eſt
g notabilis, q. quã neſcio alibi, gl. hic dicit, qđ videtur non teneri.
vide gl. Eã reprobãt omnes doctores cõmuniter. Primo repro
bant eam dominus Franciſcus Accur. Jac. Butrigarius, Ja-
cobus de Aretio, ⁊ Cynus, ⁊ omnes. Nã prodigus equiparatur
pupillo, ⁊ adulto, vt l. ſi curatorẽ habẽs. s. de in integ. reſti. expreſ
ſius in l. certi condictio. §. idẽ queri. ff. ſi cer. peta. ſicut ergo pupil
lus ⁊ adultus delinquẽdo alienãt, ita ipſe prodigus. Cũ enim ſit
interdicta alienatio ſibi fauore eiꝰ, ergo. ⁊c. de hoc dixi in l. cui bo
15 nis. de verborũ oblig. † Quero, quid de Abbate,[h] prelato, tutore
h monacho, ⁊ ſimi. gl. dicit nõ teneri eccleſiã, vel collegium, niſi fa-
ctum fuerit cõmunicato cõſilio, vt habetis in ea. In eo, qđ dicit
de monacho, dic idem qđ dixi s. de ſeruo. In eo qđ dicit de Ab-
bate, ⁊ tutore faciẽte ſine cõſilio capituli, vel pupilli, dicit verum.
In eo qđ dicit, factum eſt cõmunicato conſilio omnium. Intra-
mus in aliam queſtionẽ, vtrum vniuerſitas poſſit delinquere, ⁊ ſi
delinquat, qualiter puniať. Doct. hic, aliquid ponũt. Ego pleni-
16 ſime in l. aut facta. §. fin. ff. de penis. † Quero, quid ſi credens[i] me
i poſſidere, inuaſi poſſeſſionẽ alterius. gloſ. dicit, quod non teneor.
quia neminẽ ſua poſſeſſione priuare volui, vt habes in ea. Scien-
dũ eſt ergo circa hoc, quod ad hoc, vt hec cõſtitutio locũ habeat,
requiritur qđ quis inuadat poſſeſſionem, ⁊ habeat animũ inua-
dendi poſſeſſionẽ alterius, vtrũ autẽ ſi credat ſibi licere, ſiue ſciat
ſibi nõ licere, tenet. dic vt inſti. eo. §. pen. Quero, quid ſi reuertẽ-
tem te ad tuã poſſeſſionẽ non admiſi. Item, quid ſi poſtquam fui
17 ingreſſus tu ſuſpicatꝰ fuiſti te poſſe repelli? dic vt in gl. † Quero,
k quid de magiſtratu,[k] qui ingreditur poſſeſſionẽ alterius. gl. dicit
quod nõ tenetur, niſi fecerit vltra officiũ, tanquam priuatus, ta-
men ſi alius hoc facit authoritate magiſtratꝰ, habuiſtis. s. l. pri.
⁊ §. dicã. Sumus expediti de prima parte gl. venio ad ſecundam
18 minus difficilẽ ſuper rebus. † Quero, an habeat locum in rebus
19 immobilibus. tex. dicit quod ſic. inſti. vi bon. rap. §. pe. † Quero, an
habeat locũ in iuribus incorporalibꝰ. Hic aduerte, quedã ſunt
iura corporalia, propter que non poſſideť res in qua habetur il-
lud ius, ſed dicit haberi quaſi poſſeſſio illius iuris, tunc cum iſte
vero non poſſideantur, nõ poteſt habere locũ directa cõdictio ex
hac cõſtitutiõe, vt l. quoties. ff. de ſerui. Quedã ſunt iura, propter
que poſſidetur, ipſa res in qua habetur iſtud ius. Exẽplũ in vſu-
fructu, nã vſufructuarius naturaliter poſſidet, emphyteuta, ſup
l ficiarius, ⁊ ſimiles,[l] poſſident fundũ in quo habent iſta iura, tunc
ſi poſſeſſio inuadatur, nõ eſt dubium, qđ habeat locum hec cõſti
tutio directa, ſeu pena eiꝰ, ⁊ vide gl. que hoc valde notabiliter di-
cit. Quero, quãdo iſti qui habẽt iſta iura in re, inuadũt poſſeſſio
nem, vtrũ puniãtur tanquã domini inuadentes, an tãquam non
20 domini. dic vt in gl. † Querit gloſſ. quid ſi inuado rem, quam alij
21 commodaui, vel apud aliũ depoſui? dic, vt in glo. † Quid ſi furi
furanti rem meam, abſtulerim, an teneať? dic vt in gl. Querit glo.
m pone, qđ extraneus[m] abſtuli alicui rem, quam ſibi commodaue-
22 ram vel depoſueram? dic vt in gl. † Querit gl. quid ſi equum tuum
quẽ dimiſiſti i paſcuis, ego occupaui? Breuiter, aut poſſidebas,
⁊ teneor hac cõſtitutione, aut poſſeſſio illiꝰ equi erat vacãs, ⁊ ha
23 bet locũ cõdictio ex l. vltima. s. eo. † Querit glo. quid ſi vnꝰ habet
poſſeſſionẽ, alter detentionẽ, alter proprietatẽ, cui dabitur condi-
24 ctio ex lege iſta? Certe poſſidẽti tantum, vt hic dicitur. † Quero,
quid ſi inuaſor nõ habet ius in re, ſed erat ſibi debita res, an ei da
bitur condictio? glo. dicit qđ ſic, licet habeat locum edictum diui
n Marci. Predicta[n] vera, niſi inuaſerit lege, vel pacto permitten-
25 te. ⁊ vide gl. Querit gl. † quid ſi debitor remãſerat creditori? Cer
te tenetur hac conſtitutione, ſi creditor poſſidebat rem. Sumus
expediti de ſecũda parte. veniamus ad tertiã partem de tempore.
o Quero dicitur hic ante aduentum[o] iudicialis arbitrij. † Quero,
26 quando habet locũ hec conſtitutio. Breuiter, ꝓpter multa. tene
menti hoc. Iſta lex habet locũ, ſiue aliquis inuaſit antequã eſſet
lis mota, ſiue poſt eam motam lite pendente, ſiue etiã ea finita, dũ
tamen iniuſte inuadat. Circa quod, gl. dicit tria verba notabilia
multũ. Quandoq3 nulla[p] procedit ſententia, qđ liceat inuadere, ⁊
habet locũ iſta lex ſine dubio. Quandoq3 precedit ſentẽtia, quod
inuadere liceat, tunc ſi quidẽ ſentẽtia fuit iuſte lata, ⁊ recte, nulla
conſtitutio puniens locũ habet. Si vero nulla preceſſit ſnĩa recte
lata, tũc habet locũ cõſtitutio l. meminerint. s. eo. ⁊ iſta eſt veriſſi-
27 ma opi. quam dixi ſup l. meminerint. † Quero, an hec lex locũ ha-
beat in poſſeſſore clãdeſtino. Gloſ. dicit qđ ſic, ⁊ dic vt in ea. Su-
28 mus expediti de tertia parte gl. venio ad quartam. † Dicitur hic
dominiũ rei amittat. Quero, an ipſo iure, vel per ſententiã. Bre-
uiter per ſententiã qđ apparet, q2 dicit, amittat, non dicit amit-
tit, vel amiſerit, ⁊ ſic nõ vtitur verbo preſentis, vel preteriti tẽpo-
ris. Ita loquitur hic. Qđ dic vt dixi. in l. iubemus. §. ſane. verſic.
economus. s. de ſacroſanct. eccle. Et no. gl. ⁊ doctrinã quã ponit,
29 ⁊ ibi dixi pleniſſime in l. Imperator. de iur. fiſc. † Extra glo. quero
cui acquiratur. Glo. hic innuit qđ ſpoliato. Idem tenet Rog. ⁊
omnes. Pro quo facit l. fi. ff. de lit. ⁊ qđ not. in dicta l. iubemus. §.
30 ſane. facit etiã ad hoc ſupra de legatis. l. pe. † Et ex hoc habes qua
p liter debes formare libellũ[p] in hac prima pte huius legis. Nam
debes petere vt condẽnetur, ⁊ qđ tibi poſſeſſionem reſtituat, ⁊ qđ
31 dominio ſuo priuetur ⁊ tibi adiudicetur. † Quero dicitur hic, qđ
inuaſor rei aliene condẽnatur, vt reſtituat poſſeſſionẽ. ⁊ in eſtima
tione. Quero, quid eſtimabitur, vtrũ poſſeſſio, an ꝓprietas? Glo.
32 dicit qđ proprietas. † Quero, qđ ſi eſt expulſus fructuarius tan
tum, vel proprietarius tantũ, quid eſtimabitur? Glo. diſtinguit.
Aut ego expuli vnũ, credens totũ ius habere, ⁊ teneor in totum,
quia expellẽdo vnũ, videor expellere vtrũque. Aut habui ſolum
animum expellendi vnum tantum, ⁊ tantũ illum videor expellere,
⁊ illi tantũ teneor. Et ſic ex glo. habes quod expulſo vſufructua-
rio tantum, nõ videatur expelli proprietarius, ⁊ ecõuerſo. Cõtra
riam gl. habetis ff. vſufruc. quemadmo. ca. l. j in fi. ⁊ de vi ⁊ vi ar. l.
iij. §. vti frui. ⁊ ille gl. ſunt vere. Non obſtat l. iij. §. ꝙ ſi ſeruus. ff. de
acquir. poſ. ⁊ alie, que hic allegantur in gl. q2 ibi loquitur, quan-
do expellitur colonus, tunc enim certum eſt, ꝙ videtur expulſus
dñs, q2 colonus poſſidebat pro domino, ⁊ eius cõtemplatione, vt
l. peregre. §. quibus. de acqui. poſ. ſed vſufructuarius habet ſuã
naturalem cõtemplatione ſui, non contemplatione dñi, ⁊ dñs hз
ciuilem ſui contemplatione tñ, ideo vno expulſo non videť alter
expelli. dño autem expulſo non eſt dubium, ꝙ non videtur expel-
li colonus, vel vſufructuarius, vt d. §. quibus. Ex his cõcluditur
ꝙ ſi expellatur dominus tñ, vel vſufructuarius tñ, ipſi ſoli cõpe
33 tit condictio ex hac l. non alteri. † Quero, quid ſi inuadam rẽ cõ
q munem[q] mihi, ⁊ alteri. Dic vt in gl. † Querit gl. quid ſi aliqs poſ
34 ſidet vſumfructum meum, ⁊ ego eum deijciam, debeo ne perdere
ius vſusfructus, ⁊ cui applicabitur, an domino proprietatis. an
expulſo? Gl. dicit, qđ domino proprietatis applicabitur vſufru
ctus, expulſo eſtimatio dabitur. Tu dic qđ domino proprietatis
nihil applicabitur, q2 aduerſus eum nõ eſt delictum commiſſum.
Et ſi dicis, qualiter hic priuatur iure ſuo. cum non poſſit trãſfer-
ri in alium niſi in dominum proprietatis? Reſpondeo, fiet ſecun-
dum formam l. vſusfructus. ff. ſol. mat. Cetera dic vt in glo.

ADDITIONES.

a P. PAV. P. ¶ Si quis. Limita vt per Fel. in c. nihil. extra de pre
ſcription.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Ad hanc legem ⁊ euitãdũ eius pe
nam vide duas cautelas per Cepol. cautel. 100. nota tu aduocan-
te. Item non habet locum quando quis capit rem ſuam extante
penes alium qui eſt ſuſpectus de fuga: vt per Alex. conſi. lxx. vol.
iij. An autem remedium huius legis poſſit per viam exceptionis
intentari, vide gl. ⁊ ibi no. doct. de cauſ. poſſeſ. ⁊ propriet.

b ALEX. ¶ Eam reſtituet. Concordat. c. placuit. vj. q. vj. ſed Inn.
in c. olim. de reſt. ſpo. limitat ſing. vз quando quis non põt habe
re rem ſuã furto ſubtractam, vel vi, q2 tunc põt illam vel equiua-
lentẽ propria authoritate accipere. Pro quo eſt glo. ſing. in c. ius
gen. ij. diſt. Facit ꝙ no. Jo. an. in c. olim. de do. ⁊ contu. gl. in l. nul
lus. s. de iud. niſi ex illo forte orietur ſcandalum. ſecũdum Inn. in
d. c. olim. ex quo infertur, qđ ſtatutum loquens de furto, nõ habe
bit locum in tali furto. Facit in ſimili, ꝙ conſuluit Rayner. ſcri-
dam

[illegible]am ſcholari, qui luſerat librum in domo alterius, vt alium allice[illegible]et ad ludendũ, ꝛ librum ſubtrahere fecit, accuſatus fuit furto, dicit illũ non teneri furto. per tex. fin. in l. j. §. j. verſicul. furtum factum do. ff. de aleato. ſed hec lex non habet locũ de iure Can. ſecũdum bal. in proe. feu. ꝛ doc. in c. j. de dolo ꝛ cõtu. maxime Jac. but. ad qd deue facit c. ſuã. de pen. ꝛ no. Bar. in d. §. Cato. de ṽ. obli. ꝛ ibi per Alex. cũ cõcor. in iiij. limitatione. Item fallit quando per metum cõpuli debitorẽ meũ condẽnatum per iudicẽ ſoluere, nec incido i penã l. extat. quo caſu tex. ſing. ꝛ ibi dicit Albe. ff. qd met. cau. in l. ij. §. fi. licet gl. ibi dicat qd teneť pena edicti diui Marci, tamẽ illã reprobat Old. cũ fecerit iudice pmittente. Et ad materiam hu⁹ l. vide no. p Inn. in c. cũ dilectus. de ordine cog. ꝛ hanc legem limita, niſi ex preſumptione aliqua licẽtia qs ingreſſus fuerit poſſeſſionẽ, tanquã ſuam ſcđm bal. in auť. licẽtia. ꝛ hic per gl. in auť. habita. Et an habeat locũ in rebus eccleſiaſticis, per gl. ꝛ doct. in c. j. de do. ꝛ contu. ꝛ formã libelli vide in Spec. de reſt. ſpo. §. j. ṽſ. quantũ eſt, ꝛc. ꝛ s̃. p bar. in hac l. ad tex. ibi, ante euentũ iudicis. ſubdit Inn. maxime ſi poſt ſñiam, vt hic, dixit gl. ſuper ver. euentũ ꝛ vide bar. j̃. in iij. pte. vnde dicit qd ſi venditor occupauit ſibi rem per ſententiam adiudicatã, priuatur iure ſuo, ꝛ idem in omni ſñia. In incorporalib. vero vbi nil corporale attingitur, vt electio ꝛ iuriſdictio ꝛ ſimilia, ſtatim lata ſñia, actor poteſt ingredi poſſeſſionẽ ſecundũ. Inn. in c. cũ noſtris. de conceſ. preb. quod aſſumpſit bal. in l. traditionib. s̃. de pac. ꝛ i l. j. i fi. cõmunia vtriuſq3 iud. ꝛ in l. quoties. s̃. de rei vẽ. Sz an hec lex habeat locũ ↄtra expulſorẽ eius qui incõtinenti fuit expulſus, vide i l. poſſeſſionẽ. ff. de vi ꝛ vi ar. ꝛ in l. ſi qs ad ſe fundũ. j̃. ad leg. iul. de vi. Itẽ hanc l. limita in caſu huius l. ſi cõſtiterit. s̃. fi. reg. ꝛ ibi no. gl. hic magna, Itẽ limita vbi quis impetraſſet cõtra non debentẽ, ſecus ſi cõtra debentẽ, q2 punitur in quadruplũ, ꝛ cadit a iure ſuo, auť. ꝛ omni no. ꝛ ibi bal. ſupra ne vxor p mari. vbi in fi. dicit qd a pena priuationis excuſat error, per glo. in auth. habita. ¶ Addelquod hec lex habet locũ in occupãte ſeruũ ſuum qui ſe pro libero gerebat. ſcđm Guid. de Suza. hic quẽ ſequitur ꝛ refert Jo. An. i add. ad Spe. i tit. de reſtit. ſpo. §. j. ṽſ. q tñ. Et an habeat locũ in muliere, colono, depoſitario, ꝛ ſequeſtro, vide per Joan. Andr. in d. addi.

c ALEX. ¶ Apud fiſcum. De dictione apud ꝛ penes. adde etiam glo. ꝛ Bar. de dictione penes, in l. j. in princ. de libe. exhi.

d ALEX. ¶ Aufert rem. Qui aufert rem. priuatur omni iure, qd habet in re. vide Bartol. in l. ſi quis C. ad leg. iul. de vi.

ALEX. ¶ De milite. An error iuris excuſet militem ꝛ ruſticum ab hac pena, vide per gl. ꝛ adde glo. in l. regula. in prin. ff. de iu. ꝛ fac. igno. ꝛ per hoc videtur dici poſſe in femina, cuius cõtrarium tenet dictum eſt s̃. Et ad iſta vide bal. in q. accuſatus. de vi turbatiua, ꝛ que ſcripſi poſt Lud. in l. iuſte. ff. de acqui poſ.

AND. BAR B. ¶ Quero quid de milite. bar. putat non habere locum hãc l. forte poteſt dici verũ, niſi ruſticus eſſet ſagar, vt ſunt ruſtici Bono. l. athelete. §. de ruſticis. ff. de excuſ. tuto. Idẽ in milite, ſi eſt doctor, vel ſi fuit ſcholaris i iure, iuxta no. p bar. in l. j. s̃. de iuris ꝛ fa. ign. ꝛ forte idiſtincte põt dici qd teneť, q2 debuit cõſulere pitiores, iuxta no. p bal. in l. iuris ignorãtia ſupra q admit.

f AND. BARB. ¶ Quero, quid de pupillo. Vide qd notatur in l. excipiũtur. ff. ad Syl. ꝛ bal. hic: tñ gl. i c. j. de do. ꝛ cõtu. tenet idiſtincte qd hec lex nõ h3 locũ i minore. d. Jo. ibi trãſit cũ opi. bar. inter Legiſtas, ꝛ gl. ibi. ꝛ etiã dic, ꝙ nõ habet locu3 in eccleſiaſti.

ALEX. ¶ De pupillo. An pupillus ꝛ adultus excuſentur a delicto iſto, ꝛ adde quod no. bar in l. is cui bonis. de verb. obl. Sed quod minores reſtituantur aduerſus hanc penam ꝛ etiam eccleſia, tenet glo. in ca. j. de do. ꝛ contu. que incipit, argumentum. ꝛ quod no. bal. in l. accuſatus. de vi turbatiua. in v. q. cum ſequenti. ꝛ Rom. in l. iuſte. de acqui. poſ. ꝛ ibi poſt eum ſcripſi.

g ALEX. ¶ De prodigo. An prodigus obligetur ex delicto, tangit Bar. in l. ſi curatorem habens. s̃. de in integ. reſtit. Alex.

h ALEX. ¶ Abbate. In eo quod dicit de Abbate, ꝛ niſi ratum habuerit, vt not. gl. in c. cum dilecti. de ordi. cogn. in iij. glo. tangit etiam in l. iubemus. s̃. de ſacroſan. eccle. in vlt. gl. ꝛ ibi Bartol.

i ALEX. ¶ Credens ad hoc vide gl. ꝛ que dicta ſunt in prin. s̃. poſt [illegible] gl. ꝛ bar. in l. ſequitur. §. ſi fundum. ff. de vſuca. Et quod dixi in princ. huius legis. ꝛ an hec l. habeat locum ſi tu me expuliſti, ꝛ ego te incontinenti expuli, an tu ꝛ ego incidamus in hanc penam, vide gl. in l. ſi quis ad ſe fundum. ꝛ ibi bar. C. ad l. Jul. de vi.

k ALEX. ¶ De magiſtratu. Circa iſtam partem quero, vtrum habeat locum in rebus eccleſiaſticis, vel minorum, ꝛ vide que s̃. dixi in principio huius legis.

l ALEX. ¶ Superficiarius, ꝛ ſimiles. Quid in feudo, vide bald. in l. pe. s̃. ſi a non comp. iud.

m ALEX. ¶ Extraneus abſtulit. Vide bar. in l. iij. §. Nerua. ff. de acquir. poſ. ꝛ ibi docto.

n ALEX. ¶ Predicta vera. Vide in l. cum creditor. ff. de fur.

o ALEX. ¶ Aduentum. Et vnum ſcias, quod ſi quis aufert mihi rem meam. ꝛ alteri dat, poteſt abſque partis citatione reuocari ſecundum Inn. in c. querelam. de elect. dicit Spec. contra in tit. de primo decreto. §. reſtat. verſi. quid. ad quod vide, que dixi poſt bartol. in l. de vno quoque. de re iudic.

p ALEX. ¶ Libellum. De libello in interdicto vnde vi, qualiter libellus formetur ex ſententia, vide quod no. bal. in l. pen. de ſen. que ſi. cert. quan. ꝛ in §. quadrupli. Inſtitu. de interdic. ꝛ per Spec. in tit. de reſtit. ſpolia. §. j. ꝛ bal. hic in princip.

q ALEX. ¶ Rem communem. Adde per doct. in l. ſi quis poſthac. j̃. de bono. preſcrip. ꝛ per Lud. in l. finita. §. d vectigalibus, de dã. infec. Ad hoc vide no. q2. bal. in l. antiquitas. s̃. de vſufructu. dixi poſt bar. in l. Statius Florus. §. Cornelio. ff. de iure fiſc. per bal. hic ꝛ bal. in l. j. s̃. de ope. liber. p Ang. ꝛ Imo. in l. eorũ. de dã. ifec.

LEX VIII.

1 ☞ Contra violentos proceditur ſummatim, ꝛ non obſtante aliqua exceptione. ꝛ ſine libello.

M omentarie. Tu debes ſcire, qd pcedẽtes cõſtitutiones, ꝛ ſequẽtes, excepta hac lege ꝛ ſequẽ. tractãt de modis agẽdi cõtra violẽtos, ꝛ de modis puniẽdi eos. hec l. tractat de modo procedendi, lex vero ſequẽs de modo probãdi. Hec conſtitutio legitur in princ. duobus modis. ¶ Primo modo, qd loquatur quãdo contra poſſeſſorẽ tantum cõmiſſa eſt violẽtia, ſecũdo qd loquatur in quolibet interdicto, ſecundum primũ. hoc dicit.

1 † Violentia commiſſa contra poſſeſſorẽ nõ ſemper punitur accuſatione l. iul. de vi publica vel priuata ſed quando ſimiliter agitur per interdictũ in quo proceditur ſummarie, ꝛ ſine inſcriptiõe, ꝛ ſpoliatus ante omnia eſt reſtituẽdus. h. d. ¶ Opp. ꝛ videtur ꝙ cauſa poſſeſſionis non ſit momẽtanea, q2 aufert dominium, vt s̃. l. proxi. Sol. quãdo agitur condictione ex l. precedẽti, ꝛ nõ eſt iudicium momẽtanee poſſeſſionis, immo ppꝛietatis. Sed hic loqtur quando agitur interdicto vnde vi. Sed nunc opp. extra gl. ſi magnum eſt cõmodum poſſidendi, vt inſti. de interdi. §. retinendi. ergo, ꝛc. Reſpon. qd dicitur momentanee, intelligas aptitudine, q2 poſſeſſio eſt apta modico tẽpore apud poſſidentẽ eſſe, ſi moueretur queſtio de proprietate ab eo, qui haberet, ius licet actu quãdoq3 multo tẽpore duret. Opp. ad id qd dicit tex. nõ ſemper ptinet ad vim publicam, vel priuatã. Nam omnis vis, aut fit cum armis, ꝛ ſic aut eſt publica, aut eſt priuata. ergo ſemp ptinet ad vim publicã, vel priuatam. Gl. huius timore dicit, quod non ſemper pertinet ad vim publicam, ſc3 q2 quandoq3 ad priuatam. Itẽ nõ ſemper pertinet ad priuatã, q2 quãdoque ad publicam. Iſtud dicit glo. j. ibi in fi. Vel aliter expone illud qd dicitur momentanee poſſeſſionis, ſc3 vnde vi, ꝛ ꝙ ſequitur, non ſemper ad vim publicã vel priuatam pertinet exponere, id eſt ſemper expeditur per accuſationem criminalem, vt l. iul. de vi pub. vel priua. ſed qñq3 expeditur ciuiliter per interdictũ, ꝛ tunc exponitur mox. id eſt ſine inſcriptione. ꝛ iſta lec. tangitur in ſeq. q. ꝛ hoc videtur ſentire Rofr. ꝛ hoc tenebat expreſſe do. Jaco. butr. quod placet. ¶ Scđo modo legitur, ꝛ ſecundum iſtam lect. breuiter dicit. Cauſa momentanee poſſeſſionis non ſemper habet originem a vi, vt ſemp debeat agitari mox, id eſt ſine inſcriptione. h. d. ꝛ ibi interdictum in genere, accipe pro interdicto adipiſcende, vel recuperãde poſſeſſionis, ibi, vel priuatã, q2 qñq3 habet locum vbi nulla cõmiſſa eſt vis, vt

2 in interdicto adipiſcende, vel retinende poſſeſſionis. † Modo ſm vtranque lect. quero, quid eſt hoc dictum, mox audiri. Certe put intelligitur primo modo in interdicto recuperande poſ. intelligiť mox, hoc eſt, non obſtante aliqua exceptione, q2 ſpoliat⁹ ante oĩa eſt reſtituendus. Itẽ proceditur ſummatim. Prout intelligitur ſecundo modo in interdicto adipiſcende vel retinende poſſeſſionis, intelligitur mox, id eſt, ſummatim, q2 non admittitur aliqua exceptio que requirat altiorem indaginẽ, vt dixi vobis plene s̃. quo. bo. l. j. ꝛ vide gl. ad idẽ facit s̃. eo. l. meminerint. in eo ꝙ dicit illico. Quero, quid eſt hoc dictum ſine inſcriptiõe. Certe põt intelligi ſine libello, q2 ſm iura antiqua libellus non requirebať, vel poteſt, ſine inſcriptione, id eſt, quo ad penam talionis, ſe non habet neceſſe inſcribere.

LEX IX.

a * 1 **S I quando** a* Supra in l. proxim. habuiſti de modo ꝛ ordine procedẽdi. hic habes de modo ꝛ ordine probandi, ꝛ breuiter. h. d. † Difficultas probationis, ꝛ odiũ delinquentis, facit vt admittatur probatio per iuramentum actoris. h. d. Simile habes extra ꝙ met. cauſ. c. fi. Oppo. iuramentum in litem non habet locum, niſi in actionibus arbitrariis, ꝛ bone fidei. vt l. in actionibus. de in lit. iur. ergo hic non habet locum. Sol. Ibi loquitur de iuramẽto in litem, qd eſt affectionis, hic loquitur de iuramẽto veritatis. Ita ſentit gl. ibi, ꝛ bene, ꝙ apparet ex iſto tex. cum dicit eſtimationem

2 rerum, quas perdidit, ꝛc. † Ex hoc habes colligere practicam in modo iurandi. Non enim debet quis iurare, quod pro tan-

to noluit perdidiſſe illas res, ſʒ debet iurare tantū i veritate eſſe
eſtimationem rerum,⁊ ſic iudex debet referre,⁊c. Opp.⁊ videtur
quod hic poſt latam ſententiam ſuper violētia agitur,ad eſtima-
tionē dāni,vt innuit principiū tex.dum dicit,ſi quando,⁊c. Itē
in eo qđ dicit,deinde,⁊ ſic eſt cōtra l.iiij.ſ.depoſi. Sol.duob.mo.
vel dicas qđ hic totū veniebat in vno iudicio, q̄ꝛ petebatur per
interdictū vnde vi,reſtitutio poſſeſſionis,⁊ rerū perditarum, ſe-
cundum formā l.j.in prin.ff. vnde vi. ⁊ tunc qđ hic dicit, inde ⁊c.
denotat quendā ordinē inter principale,⁊ acceſſorium, q.d.prin-
cipaliter agebať de vi,ſecūdario de rebus,⁊ hoc modo concorda
bit cū contrario.Scđo poteſt intelligi, q̄ꝛ primo fuit actum con-
dictione ex hac l.ſi qs in tantā.vel interdicto vnde vi, ⁊ de rebus
alijs immobilibus perditis nihil fuit dictū certe ſi poſtea ageba
tur nouo iudicio vi bo.rap.vel cōdictione furtiua, vel cōdictiōe
certi,vel ſine cauſa, fiat ꝓbatio,ſecūdū qđ hic dicit. Nec ob. l.iiij.
ſ.depoſi.q̄ꝛ ibi nō cōpetebat actio, ſed debebat peti iudicis offi-
cio mercenario.Opp.ſecundo qđ hec lex nō poſſit ꝓcedere.Aut
enim quis petebat res,⁊ nō pōt fieri cōdemnatio in eſtimatione,
vt l.fi.ſ.de fideic.li.⁊ l.vt fundus.cōmuni diui.Aut quis petebat
id,ad qđ actio nō cōpetebat,vt l.ſi ſeruū.ſ.fin. de verb.obl. vnde
debebat ſequi abſolutio.do.Rof.ꝑ ſoluēdo iſtud cōtrariū inuol-
uit ſe multū.Ego breuiter dico,qđ hec lex procedit quolibet mo
do.Nā ſi peto rē, pōt fieri cōdemnatio in eſtimatione, ſi res non
reperiť,vt l.iul.ff.de cōſe.no.in l.fi.ff.q̄ ſen.ſine app.reſcin.Item di
co,qđ poteſt peti eſtimatio,ſi res iſte ablate,ſunt perēpte, vel nō
apparet. Nec ob.l.ſi ſeruū.ſ.fi.de verbo.obl. q̄ꝛ ibi erat in obliga
tione rem dari, hic erat in obligatione rem reſtitui,in qua re pe-
rempta poteſt peti eſtimatio,vt l.in re furtiua.ff.de cōd.fur. Po
teſt etiā condici res,vt l.j.ſ.qđ met.cau.⁊ ibi dicā. Iſtum paſſum
examinaui plene in l.ſtipulationes nō diuidūtur.ff.de ver.obl.pu
to etiā, ꝙ poſſit dari libellus alternatiue hoc modo,peto ipſum
condēnari ad rem,vel ſi res nō appareat, ad eius eſtimationem,
arg.eius qđ no.de act.empt.l.j.in prin.gl.magne.⁊ l.ij.ſ.item ſi in
facto.de ver.obli.⁊ dixi in d.l.ſtipulationes non diuiduntur. Itē
op.actor debet ꝓbare intentionē ſuam,nec ei defertur iuramētū,
niſi qū ſemiplene ꝓbauit,vt l.in bone fidei.ſ.de iureiur.⁊ ff.de iu-
reiur.l.admonēdi.Sol.Dicit gl.hic,⁊ bene,ſpeciale eſt in odium
delinquentis,propter difficultatē probationis. Ex hoc qđ dicit
ſpeciale in odium delinquētis,apparet manifeſte,qđ prius debet
de delicto cōſtare,ſcilicet qđ vis fuerit facta,tunc de eſtimatione
defertur iuramētum. Ita loquitur hic, qđ apparet ex principio
3 duʒ dicit,ſi vis fuerit patefacta.Ex hoc apparet arg.†ſtatutum
bononiēſe dicit qđ ſi factū fuerit ſcholari furtū,qđ vicinia teneať
ad res ſibi ablatas,declarādas ſacramēto ſcholaris.Certe opor
tet prius cōſtare furtū factum eſſe, deinde deueniatur ad ſacra-
mentum ſcholaris.Hic eſt tex.pro hoc tex.ff. qđ me cau.l. ſi cum
exceptione.ſ.in hac.extra,qđ met.cau.c.ſi.Sʒ qualiter probabi-
4 tur furtū factum,dicā ſtatim in ſequen.q. ¶ † Quero,dicit ſtatu
b tum[b] in ciuitate iſta,qđ ſi aliquis fuerit derobatus in comitatu,
villa,vel caſtro,qđ villa,vel caſtrum,in quo fit delictum,teneatur
emendare.De modo probandi,ſtatutum nil diſponit, vnde,dero
batus venit ad curiam ⁊ probat ſe derobatum per teſtes, an de
quantitate,⁊ eſtimatione rerū,ſtetur iuramēto eius? Glo.in d.l.
in actionibus,de in litē iurā.⁊ in l.in bōe fidei. ſ.de iureiur. vide-
tur velle qđ ſic,in eo qđ dicit qđ ratio huius l.eſt propter difficul
tatem probationū,que difficultas habet locū etiam in caſu pro-
poſito.Gl.hic videtur contrarium dicere in eo qđ dicit, qđ ratio
eſt difficultas probationis ⁊ odium delinquētis, ⁊ vide gl. ſuper
verbo,manifeſtet.Sed hic villa,vel cōmune, nō cōuenitur ex ſuo
* delicto,vel dolo*,ſed ex quaſi delicto,vt l.ex malefi.ſ.is quoqʒ.de
act.⁊ obl.Ergo cōtra eā nō defertur iuramentū. Pro hoc vide-
tur tex.in l.j.ff.quādo ex facto tuto.⁊ idē ibi tenet Dy. idē Iaco.
Butr.⁊ Cy.⁊ omnes docto.Qualiter ergo tūc probabitur quā-
titas,⁊ eſtimatio rerū ablatarū? Certe doc.dicūt, ⁊ omnes cōcor-
dant,qđ probabitur eo modo,quo poterit, per familiā, ⁊ ſocios
ſuos,q̄ꝛ aliter nō admitterentur arg.ſ.de repu.l. conſenſu.⁊ l.de
ſubmerſis.⁊ l.quoties. de naufra.lib.xj. Itē probať per alias cō-
iecturas,q̄ꝛ viſus eſt deponere in hoſpitio,in valiſia.ſeu fardello
tot res,aſſumere tantā pecuniā,⁊ ſimilia,⁊ iſte probationes iudi-
cis arbitrio relinquūtur,arg.l.iij.ſ.idē diuus.ff.de teſt.⁊ habitis
iſtis preſumptionibus,in defectum probationum,poterit deferri
iuramentum,per l.in bone fidei.⁊ per l.admonendi.ff. de iureiur.
5 non ex vigore huius l. ¶ † Eodem modo dico de eo quod ſupra
c dixi de furto,qualiter probatur furtum[c] ſcholaris? certe per fa-
miliares,⁊ ſocios,qui de nocte ſenſerūt furem, ⁊ q viderunt res
tales in domo,⁊ poſtea non reperiuntur, vt inuenerunt murum
fractum,vel oſtium ruptum,⁊ alia ſimilia.

ADDITIO.

a ALEX.¶ Si qū.Hāc l.limita no.vt per Lud.in d.l. admonendi.
de iureiur.Et vtrū iſta l.locū habeat in damno dato pro furto,ſa

tiſfacit hec l.qđ ſic.Ad hoc etiam l.dāni.la.ij.ff.de dam.infec.⁊ ibi
per Lud.⁊ bal.tenuit in l.nauta.ſ.fi.per illū tex.nau.cau.In cō-
trarium tenet bar.in l.ſi res.ſ.de ordi.cog.⁊ Inn.in c.fi.⁊ adde que
ſuper hac l.ſtatim ſcripſi.Itē hec l.nō habet locū vbi criminali-
ter agiť vt notāter voluit bar.in l.fi.ff.de in li.iu.vide tū qđ ſcripſi.
Item habet locū qū ageretur cōtra denudantem:ſecus ſi contra
tertium,vt no.bar.videtur velle per illū tex.in l.j.quando ex facto
tutoris,⁊ ſatis ſentit bar.hic,ſaltem in ratione ſui dicti,in vlti.q.
que incipit,quero.dicit ſtatutū,⁊ qđ no. doc.in l.j.ſ. de ſen.q̄ pro
eo qđ intereſt. ¶ Itē habet locū quādo damnum eſt datum do-
lo,ſecus ſi culpa eſt lata per id ꝙ no.gl.ꝑ bar.hic,in d.ver.quero
ſtatutum,⁊ d.l.ſemper.Et per hoc not. qđ ſi damnū eſſet datū in
omittendo nō ſtatur iuramento dānum paſſi. adde ad hoc quod
habetur in l.argentarius.ſ.cū autē.ff.de eden. hec l.nō haberet
locum per no.per bar.hic in verſi. q̄ꝛ maius delictum eſt in com-
mittendo,quā in omittendo,ſecundum no.in l.ſi mora.ſo mat.Fa
cit qđ legitur,⁊ not.in l.diuus.ad ſilla.Et licet hic dicatur qđ ſte
tur iuramento dānum paſſi.dubiū eſt, an poſſit per iuramentum
probari cōtrariū per reū.de quo per.Ang.in l.q bona.ſ.qui dam
ni.⁊ de dam.infec.⁊ ad predicta vide no.per Lud. in l.damnū.que
eſt l.iij.de dam.infec.Itē ꝓcedit hec l.ſcđm aliquos qū iurans eſ-
ſet pſona honeſta.ar.l.nō omnes.ſ.a barbaris.de re mili.⁊ Lud.
in l.dāni. Itē adde qđ creditur perſone digne, abſqʒ iuramento
vt epiſcopo,in caſu hui⁹ l.abſqʒ iuramēto, ſcđm Inn.in c.nuper
de ſen.excom.c.j.xj.q.j.⁊ ibi gl.¶ Huic ſubdo q̄ſtionē no.domin⁹
territorij ꝓmiſit quibuſdā mercatorib. i ſuo territorio depdatis,
ſoluere omnē quantitatē,q̄ ꝓbabitur deberi ab ipſis robatorib⁹,
ſub pena dupli,ꝓbatur qđ robaria fuit facta de certis rebus, ſʒ
eorū eſtimatio nō ꝓbatur aliter quā per iuramentū,⁊ tamē ſecu-
ta eſt condēnatio contra dominū in centū,quā condēnationē do-
minus nō ſoluit,queritur an dominus teneať.Et bal.in l.j.ſ.con-
uenticula.de pa.iu.fir.arguit pro ⁊ cōtra, finaliter decidit qđ nō,
q̄ꝛ de pena nil fuit cogitatū,nec iudicatū.ff.de cōdi.ide.l. fi.ſ.fi.⁊
per alia multa,de q̄bus ibi.vide ꝑ eū notabiliter bar. in l.ſolet. ad
fi.de ali.⁊ cib.leg.⁊ videtur qđ hec l.non procederet qđ ſi aliquis
lucrū ꝑdiderit,q̄ꝛ varia ſunt.l.ꝓculus.de dā.infec.Pro hoc ꝙ no.
Barto. ⁊ doc.in l.nō amplius.ſ.j.de le.j.Itē hāc l.intellige, ſecun-
dum doc.habita cōſideratione ad qualitatē, ⁊ conditionē pſone
ſpoliate iurātis,vt ſi robatus ſit ruſticus,nō eſt credendū qđ ha-
buerit libros in domo.Itē ad intellectū ⁊ limitationē hui⁹ l.vide
no.bal.in l.eos.ad fi.ff.nau.cau.ſta. Itē limita niſi iudex videret
ipſum velle deierare.quo caſu nō iurabit,ſm bal.in l.j.C.ſi aduer.
lib.¶ Itē hʒ locum hec l.in **furto preſumpto**,vt pʒ ex notatis ꝑ
Ang.in l.ſi qs.adde ꝙ licet iſta l.proprie loquatur in violētia ex
pulſiua.⁊ ablatiua,tū doc.extēdūt ad turbatiuā,⁊ aliū caſuʒ ſm
doc.Imo dixit bal.alibi,qđ habet locū in furto in l.hac edictali.
ſ.iniuriā.ver.furtū.de pa.iu.fir.facit etiā qđ ipſe no.in d.ſ.cōuen
ticula.⁊ gl.iij.q.iiij.in fi.videtur extendere iſtam l.ad oēs violen-
tias.de quo vide ibi.⁊ vide ꝙ ſ.dixi.⁊ adde Inn.⁊ Io.an.in d.c.fi.
ꝙ met.cā.⁊ gl.fin.in c.dilecti.de fo.cōp.⁊ ꝙ no.bal.in l.qui accuſa
re.ſ.de edēd.⁊ in l.j.ſ.ꝙ met.cau.Et poſſet in hac l.queri, quādo
lex vel ſtatutū diſponūt debere credi,de dāno dato,vſqʒ ad certā
ſummā iuramēto creditoris,vtrū iudex poſſit ſequi nō iuramētū,
ſi inueſtigādo apparet id qđ iuratū eſt nō eſſe verum.Et Iac.de
Are.per illū tex.in l.qui bona.ſ.qui dāni.dicit qđ hoc iudex pōt.
Et vidētur velle Cy.⁊ doc.hic.Si autem ſtatutū diceret credēdū
eſſe relationi ſaluarij,iudex nil aliud inueſtigabit,ſm Ang.in d.
ſ.qui dāni.Fatetur tū,qđ damnum patiens ex tali inueſtigatiōe
ſaluarij poterit reuocare contractum,ſi eius relationē falſam do-
cuerit,alleg.no.per Iac.bu.in l.j.C.ſi aduer.li.Et pro do.Ja.but.
⁊ Are.facit ꝙ no.Iac.bu.⁊ bal.in l.j.ſ.de re iud.vbi dicit,ꝙ ſi ſta
tutum dicat,ſtetur dicto officialis,eſt verū,niſi probeť ꝯtrium.Fa
cit qđ no.Io.and.poſt Inn.in c.q̄ꝛ propter.ſ.illud.de ele.vbi di-
cit ꝙ licet impedimētuʒ periurātis probari poſſit,probatio tū in
cōtrarium admittitur.⁊ ꝙ iudex poteſt poſtea perquirere,an ſit
verum.Item pro hoc facit ꝙ no.bar.in l.ſi cui.ſ.iiſdem.de accuſ.
⁊ ꝙ ibi dixi poſt bar.vbi allegaui ca.ij.in ver.affectata.de tēpo.or
di.lib.vj.¶ Item pro eo facit quod not.bal.in l.contra negātem.
ad l.aqui.⁊ bal.in d.l.j.ſi aduer.lib.⁊ quod not.bal.in l.ſi tutor.ſ.
de peri.tu.licet Bal.in locis preall.videatur tenere ꝯtrium arg.l.
j.ſ.de reb.cred.⁊ ar.l.fi.de in lit.iu.De qua materia per Ang.in
l.qui reſtituere.de rei ven.latiſſime reliqua per Imo.in d.ſ.grā
ni.⁊ ibi vide firmare quod regulariter impeditur duob.caſib.ſcʒ
in caſu quē ponit Iac.de Are.⁊ in caſu,quem ponit Ang.quod
pars ſemper poſſit probare cōtrariuʒ.Fallit tamen aliquo caſu,
de quo ibi per eum.Tamen videtur limitādū.niſi ſtatutū habe-
ret iuramētū pro plenaria probatione,quo caſu probatio in ꝯtrari
nō admittitur,ſecundum gl.no.in cle.j.de probat.¶ Item ſimili
ter niſi ſtatutū vellet omnimodo fidem iuramēto adhiberi,ſecun
dum gl.no.in cle.j.de fo.comp.Alias autem procedat id,ꝙ tenet
d.Jo.

Jo. Pro quo optime facit l. magis puto. §. ne paſſim. de re. ecc. vbi ſemper etiã iudex inquiret de veritate. Si autem dicat ſtatutum, qđ ſtetur cõſciẽtie alicuius, an admittatur probatio in contrariũ, vř caſus qđ ſic, in cauſa nimis preiudiciali. in cle. j. de iur. pat. Secus ſi nõ ſit nimis p̃iudicialis. eſt gl. in c. ſtatutũ. §. aſſeſſorem. de reſcr. in vj. quas gl. videtur intelligere bal. in l. j. ſ. de iureiur. ⁊ in l. nemo. ſ. de fur. ¶ Itẽ iſta faciunt ad illud qđ dixi poſt Bar. in l. ſi is a quo. ff. vt in poſ. leg. Et circa id qđ dixi ſ. de conſcientia, vide not. Inſt. de act. §. ſꝫ iſte. Adde qđ bal. in c. j. in p̃nc. ſi de inueſti. lis oriať. dicit ibi in tex. in ver. credatur, tñ poteſt reprobari, vt p̃ But. in l. j. ff. de re iu. ⁊ ideo facit ſcđm eũ ad ſtatutum, qđ credatur iuramẽto alicuius. Poterit tñ queri de piurio niſi ſtatutũ figat pedẽ, ⁊ noluit vltra ingri. Alleg. no. per mod. in d. l. j. ſi aduer. li. ⁊ vide l. ſemel. ⁊ qđ ibi per doc. j. de re mil. lib. xij. ⁊ gl. no. ⁊ ibi habeť in l. fi. de in lit. iu. Sꝫ adde Sali. in l. ea. quidẽ. j. de accuſa. Bal. in l. ait pretor. in prin. ff. de iureiu. ⁊ qđ no. Bar. in l. contra negãtẽ. ad fi. ad l. aqui. vbi per aſpectũ iudicis põt probari contrariũ. Et iſtis adde no. per Bal. in l. j. ſ. de reb. cre. ⁊ dicit bal. in rubr. ſ. de proba. qđ ſcđm rei euidentiã poteſt probari in ꝯtrium, ⁊ predictis adde bal. in l. j. ſ. de peri. tu. ⁊ Ang. in l. qui vas. in prin. ff. de fur. ⁊ bal. i l. j. §. diuus. ff. de teſt. mil. adde Abb. in ca. ꝑpoſuiſti. per illũ tex. de proba. iuncta gl. ⁊ dicit ſimpliciter quod omnis diſpoſitio qua cauetur ſtare iuramẽto alterius, intelligitur niſi ꝓbetur cõtrarium. ⁊ no. qđ papa non poteſt facere quod ſteť dicto partis cõtra aduerſariũ. iij. q. viij. c. indicas. Et ſi ſtatutũ dicit, qđ in cauſis dãnorũ datorũ, ſtetur iuramẽto, ⁊ ſi aliquid incidit in cauſa, determinetur per iuramentũ. Bald. in l. j. ſ. de reb. credi. ⁊ debet intelligi qđ ſtetur iuramento, vbi nõ poteſt aliter probari, ⁊ ſic in ſubſidiũ. gl. in c. ſtatutũ. de reſcri. lib. vj. §. j.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Si quando. Nunquid autẽ hec lex habeat locũ. etiã ſi nõ agať ex violentia aduerſarij, ſed ſimplici dolo: ⁊ qñ agiť ad quadruplũ, vide per Alex. cõſ. ciij. vol. j. Et nũqd in delatione iuri de quo hic requiriť citatio partis vel preſentia, vide per eũdẽ Alex. cõſ. cxxx. circa mediũ, vol. j. Nũquid aũt heredi poſſit deferri hoc iuramentũ vide Bald. in c. j. in tit. ſi de feud. inter do. ⁊ vaſal. lis oriat. qui relinquit cogitãdũ. Item an debeat allegari difficultas probationis, vide Roma. conſi. lxxvij.

b ALEX. ¶ Dicit ſtatutũ. Vide qđ no. Bal. in l. j. ſ. de re. cre. Et pro hoc vide gl. in l. ſemper. §. hoc interdicto. qđ vi aut clã. ⁊ quod no. doc. in l. j. ſ. de ſen. que pro eo qđ intereſt. ⁊ no. bar. in d. §. hoc interdictũ, ſequitur Bal. hic. ⁊ Jo. And. in d. c. j. de rapto. ¶ Itẽ hanc l. limita, quo ad probationem damni, ſecus quo ad fundandam iuriſdictionem iudicis, ſecundum Bald. in l. preſcriptione. ſi contra ius vel vti. in l. j. ſ. de re. cre. Jo. An. i c. j. de fo. cõpe. in vj.

* CLAVD. DE SEISS. ¶ Ex ſuo propoſito vel dolo. Requiritur ergo dolus vt habeat locum diſpoſitio huius l. ⁊ ita in terminis dicit Jo. And. in addi. ad Specul. in titul. de emptor. ⁊ Jmo. in c. j. eod. tit. in antiq.

c ALEX. ¶ Probatur furtum. Adde Bart. in l. ſi quis ex argentarijs. §. pe. ff. de eden. ⁊ Spec. in tit. de fur. ad fin.

LEX X.

1 Non abre. Breuiter dicit, † Qui poſſeſſionẽ alieno nomine tenent, ſi in ea reſtituenda vſq; ad ſententiam fuerunt negligẽtes, ⁊ cõtumaces, ad reſtitutionẽ eius, ⁊ ad eſtimationem condictione ex hac l. condẽnabuntur, h. d. Similem conſtitutionem habetis in l. conductores ſ. locati. ¶ Circa hanc l. quero, dicitur hic ſi aliquam cauſam habent, quare nõ reſtituãt. ¶ Quero, que poſſit eſſe cauſa iuſta non reſtituendi. Dicunt quidã, forte q: conductor erat dominus, ⁊ iſtã opinionẽ probãt per hunc textũ qui dicit. poſſeſſionem rerũ ſuarũ, ⁊c. Gl. dicit cõtra, per l. ſi quis conductionis ſ. loca. vbi conductor non poteſt referre queſtionẽ dominij. Certe gl. dicit verũ, ſi ageretur cõdictione ex lege illa. Sꝫ ſi ageretur actione locati, tũc non dicit verũ, vt l. qui rem. ſ. locati, ⁊ l. qui rẽ. ff. depoſi. Dat ergo gl. alias cauſas, ſi tẽpus cõductionis nõ erat finitum, vel fecerat expẽſas vtiles, ⁊ neceſſarias, vt l. colonus. ⁊ l. cum fundũ, de vi, ⁊ vi arma. l. pe. ff. loca. Quero in quantũ tẽpus debet qs eſſe in cõtumacia, vt teneať cõdictione ex l. iſta. Dicunt quidã vſq; ad litem conteſta. Alij dicunt vſq; ad ſententiã. Hec vera probatur ex fine l. ibi, vſq; ad diffinitiuã ſentẽtiã. Sed tunc quero qualiter practicatur iſta l. Nã ante ſententiam non poteſt agi ad penã huius l. q: non eſt cõmiſſa, poſt ſentẽtiã agit fruſtra, quia ſemel eſt iudicatũ. Quidam dicũt qđ agitur ex l. ſi quis conductio. ſ. loca. vel agitur actione locati, ſi ille fuit contumax vſque ad ſententiã, tũc iudex officio ſuo condẽnabit in eſtimatione. Secundum opinionẽ Jo. hoc probať ex duobus gl. quas vide, vna ſuper vſ. ordine, alia ſup verſi. recuperãtibus. Iſta lec. non placet q: ex hac lec. oritur cõdictio, vt l. j. ff. de cõdi. ex leg. ⁊ ſic per ſe p̃ncipalis eſt actio, ⁊ nõ venit in officio iudicis mercenario, vt l. non poteſt. ff. de iudi. Unde alij, dicũt qđ fiat duplex proceſſus. In vno petať reſtitutio rerũ, in alio petať eſtimatio. Et hec op. tãgitur ſ. loca. l. cõductores. Sicut dicimus in actionibus arbitrarijs, vt l. ſi cũ exceptione. §. in hac. ff. qđ me. cauſ. Iſta ſententia, licet poſſit eſſe vera in ſe, tñ nõ placet mihi, vt illud qđ poſſet fieri per vnũ iudiciũ deducatur in duo iudicia, vt l. dominus teſtamento. ff. de condi. inde. Preterea hec l. videtur velle contrariũ dum dicit examinatione vera, ⁊ vide gl. ſuper verbo ordine. in fi. ⁊ no. hanc practicam, ⁊c. Ibi cauſa vna cũ ipſa re, ⁊ ſic videtur qđ totum ſimul

2 expeditur. ¶ † Que ergo erit practica^a: Gl. ponit hic, ⁊ ſ. loca.

a l. cõductores. Dicit gl. proponetur conditionaliter hoc modo, peto talẽ mihi condẽnari ad reſtitutionẽ rei, ⁊ ſi fuerit contumax vſq; ad ſententiã, peto eum condemnari ad eſtimationem ipſius rei, cũ ipſa re. Et vide gl. ſuper ver. ordine. in fi. Et no. hanc practicam valde ſing. Similẽ practicam ponit gl. in l. j. in prin. de act. empt. ⁊ l. ij. §. itẽ ſi in facto. de verb. obli. ⁊ eo. modo dicit Gui. de Cug. qđ poſſit dictari libellus in arbitrarijs actionibus, ⁊ fertur vna tantũ ſententia, vt ipſe no. in l. ſi cum exceptione. §. hec autẽ actio. ff. qđ me. cau. Hoc prodeſt ad multa, ⁊ maxime, dicit ſtatutum in ciuitate noſtra, qđ qui prouocauerit ad diuiſione, ⁊ alius negauerit, cadat a iure ſuo. Certe hoc debet cõditionaliter in libello ꝓponi, ⁊ ſic venit in vna ſentẽtia. Viſo qualiter debet forma

3 ri petitio, † videamus qđ debeat probari in iſto iudicio. Reſpon. quod quis debet probare ſe rem locaſſe, vel cõceſſiſſe precario, ⁊ reum contumacẽ fuiſſe in reſtituẽdo vſque ad ſentẽtiã, nec habet neceſſe probare ſe eſſe dominum, q: eo ipſo qđ locauit, preſumitur dominus, ſicut ille qui poſſidet, preſumitur dominus, vt j. de agri. ⁊ cenſi. l. litib. ⁊ l. quidã in ſuo. in fi. ⁊ qđ ibi no. ff. de cõd. iur. ⁊

4 l. ij. ⁊ iij. ſ. de prob. ¶ † Quero, an reus poſſit opponere^b exceptio

b nem dominij. Ego dixi vobis ſ. Aut intẽtatur cõdictio l. ſi quis

5 conductionis. aut intẽtatur actio locati, vt ſ. dixi. † Quero, vtrũ condictio ex iſta l. deť cõtra conductoris heredes. Tex. habes qđ ſic, in d. l. ſi quis cõductionis. ſ. loca. Tamẽ ad vnũ aduerte q: illud eſt verũ, ſi heres ſciuerit rem conductã, ſi enim ignorauit, non tenetur cõdictione ex hac l. quoniam iuſtam habet cauſam ignorantie, vt l. q in alterius. de re. iur. ff. ſi habet iuſtã cauſaꝫ ergo, ⁊c. Ultimo quero, in quo differt. hec cõſtitutio ab alijs. Dic vt i gl.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Erit practica. Not. ſin. practicã libellũ procedere cõditionaliter. Bene facit qđ no. bar. in l. ſi cõſtante. §. quoties. ff. ſol. mat. in fi. ⁊ qđ ibi dixi. Adde bal. in l. qđ tempore. ſ. de teſt. mili. que not. ad materiam condẽnationis, ⁊ no. bar. in l. qui de inof. teſta. ⁊ per bal. adde bart. in l. ſi cum. §. hec actio. ſ. quod me. cau.

b ALEX. ¶ Poſſit opponere. Not. q eo qđ quis locat, preſumiť dñs. Bene facit vltra hic alleg. in l. Titia. ff. de ſol. ⁊ q ibi not. ⁊ no. in l. ad probationem. ſ. loca.

LEX. XI.

5 ☞ Poſſeſſione ciuili animo retenta, ſi naturalis perdatur, an p̃ naturali occupata habeat locum condicto ex hac l.

4 Contra occupantem poſſeſſionem rei aliene vacantẽ, non hꝫ locũ interdictum vnde vi.

8 Res immobilis vacans occupata, que tamen antea fuit p̃ dñm poſſeſſa, efficitur vitioſa.

18 Si ingreſſus poſſeſſionem talis rei aliene vacantem alteri vẽdat, quanto tempore preſcribatur.

a Cum querebatur. ^a Hec eſt no. l. breuiter dicit.

1 † Qui occupat poſſeſſionem rei aliene vacãtem, ad eam reſtituendã condictione hac l. tenetur, que xxx. annis finitur. h. d. ¶ Primo ponit queſtionem ⁊ rationem dubitationis. ¶ Secundo ponit determinationem. ¶ Tertio reſpondet ad rationem, que poſſet fieri contra. ¶ Quarto ſuam determinationeꝫ probat per ſimile. ¶ Quinto ponit vnam limitationem. ¶ Scđa ibi nos. ¶ Tertia ibi, ridiculum. ¶ Quarta ibi, cum talis. ¶ Quinta ibi, his

2 videlicet. ¶ Not. primo quod dicitur in ſummario. ¶ † No. ſecundo qđ ſuum non eſt, debet quis preſumere eſſe alienum, alia vero ſunt clara. ¶ Ad hanc l. oppo. ⁊ videtur quod ſit ſuperflua, per l. inuaſor. ſ. eo. Sol. Dicunt quidam, q iſta tota loquitur de iure antiquo, vt ibi dixi. Tu dic qđ l. inuaſor. in fin. conſtitutio noua, cõtra eum, qui occupauiť poſſeſſionem vacanteꝫ, ⁊ differt ab iſta in duob. ¶ Primo, q: ibi nulla imponebatur pena, hic ſic, vt ibi dicam. Item ibi loquitur de inuaſore ſine dolo, hic de eo, q inuadit doloſe, vt ibi dicã. ¶ Uenio ad primũ, recito gl. magnam per

b tres q. ¶ Et primo quero, que dicať poſſeſſio vacua.^b ¶ Scđo quero, qualiter perdatur poſſeſſio alicuius ignorãter. ¶ Tertio quero, vtrũ ſit aliqua differẽtia inter poſſeſſionẽ vacuam, ⁊ vacã

3 tem, que omnia dic vt in gl. Antequam intrem alias glo. † quero, quid ſi poſſeſſio ciuilis retineať animo, naturalis perdatur, vtrũ pro naturali occupata habeat locũ cõdictio ex hac l. Videtur q non. Nã gl. hic intelligit vacuã que neq; corpore, neque aio retineť, ſed iſta retinetur ſaltẽ animo, ergo, ⁊c. Sol. Si nos teneremus opi. Azo. q vna tñ ſit poſſeſſio, tũc condictio ex hac l. nõ haberet locum, q iſta retinetur animo. Si tenemus opin. Joã. ⁊ veram q

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

poſſeſſiones ſunt plures, tūc haberet locū cōdictio ex l. iſta, q2 li-
cet ciuilis retinebatur animo naturalis nullo modo retinebat ꝛ
ideo pro naturali occupata cōpeteret iſta cōſtitutio. Et iſta ſunt
multum vtilia, q2 ſi non crederes te poſſe probare habuiſſe poſſeſ-
ſionē tēpore expulſionis, vel ingreſſus illius, intētabis condictio-
nem ex hac l. in qua ſufficeret te ꝓbare ante poſſediſſe, licet tunc
4 nō poſſideres. Quero, ꝛ nūc intro gl. ſecundā. †quare non habet
locum interdictū vnde vi, in caſu huius l. glo. dicit qꝺ illud reqrit
5 violentiā fieri perſone, vt l. j. §. interdictum. ff. eodem. ¶ †Quero,
quare non cōpetit interdictum, qꝺ vi aut clam. Dicit gl. quia ni-
6 hil fuit factū, vel edificatum in ſolo, ſed inuaſit. ¶ †Quero, qua-
re non habet locum condictio legis, ſi quis in tantam. Certe, q2
7 requirit vim fieri perſone. ¶ †Quero, quare non habet locum
actio vi bono. rapto. Dicit gl. eadem ratione q2 vim requirit fie-
ri perſone, ꝛ q2 non eſt res mobilis, ꝛ vide gl. iij. Innuit ergo gloſ.
iſta hanc l. non habere locum ſi inuadatur poſſeſſio rei mobilis.
Roſ. tenet contra, q2 rei mobilis poſſeſſio poteſt eſſe vacans ſicut
immobilis, vt l. ſi rem mobilem. de acqui. poſ. Item q2 lex, dicit ge-
neraliter poſſeſſiones rerum, vel alienas res, ꝛ appellatio rei con-
tinet etiam mobiles, vt l. j. ſi cer. pe. ꝛ l. rei appellatione. de verb.
ſignific. Hoc etiā tenebat Jac. Butriga. ꝛ hoc etiam placet per
8 tex. in ſi. qui adducit ſimilitudinē furti. †Quero, vtrū ſi aliquis
occupauit poſſeſſionem vacantem, res efficiatur vitioſa, ita quod
c dicatur[c] furtiua, vel vi poſſeſſa. Gl. dicit qꝺ non, ꝛ vide gloſ. ſuper
verbo predonem. Huius contrarium dicit gl. in dicto §. quod au-
tem. Inſti. de vſuca. ꝛ l. ſequitur. §. itē ſi occupaueris. ff. de vſucap.
Hoc. cōmuniter ſequuntur iſtam gl. Mihi videtur ſic dicēdum.
Vos videbitis qꝺ hec l. equiparat prouiſionem huius l. ad actio-
nem furti, quero modo, vtrū res vacās occupata efficiatur furti-
ua. Leges volūt iſtud, q2 ſi quidem a domino nunquam fuit poſ-
ſeſſa, vt q2 erat hereditaria, non cōmittatur furtum, vt l. heredi-
tarie. ff. de furt. Si vero a domino iā fuerit poſſeſſa, tamē tēpore
occupationis nō poſſidebatur, habet locū actio furti. vt l. falſus.
§. ſi iactū. ff. de fur. ꝛ l. qua ratione. §. ſi. ff. de acqui. re. do. ita i pro-
poſito dico, ſi res immobilis fuit occupata, que tamen antea fuit
poſſeſſa per dominū, efficietur vitioſa, vitio quaſi violentie, per l.
iſtam, ſecus ſi a dño nunquā fuerit poſſeſſa. Ita intelligo l. iſtam.
Quero, dicit hic generali iuriſdictiōe ea teneri, ꝛc. que eſt iſta ge-
neralis iuriſdictio. Dicunt quidam qꝺ tenetur pena poſita in l. ſi
quis in tantā. ſ. eo. Ita intelligit Roſ. ꝛ ita format hic libellum.
¶ Alij dicūt qꝺ habet locum pena poſita in l. inuaſor. ſ. eo. Cer-
te ibi nulla eſt pena cōtra poſſeſſionis vacātis inuaſorē. Alij di-
cunt qꝺ hic loqtur de pena, que erat ſtatuta ꝑ interdictum vnde
vi, de qua loquit. ſ. l. iij. vt teneat de fructibus, ꝛ omni cauſa. Et
iſtā tenebat do. Jac. de Butr. per hūc tex. in l. duobus. Primo in
eo qꝺ dicit generali iuriſdictione ea teneri, que pro reſtituenda
poſſeſſione quaſi dicat, ad aliā penā que imponebat pro amiſſio-
ne iuris ſui, vel de eſtimatione, ꝑ l. ſi qs in tantā, ad illā nō teneat.
Item in eo qꝺ dicit, veteribus legibus, quaſi dicat, nō loquimur
de pena, que imponit per nouas cōſtitutiones, ſ3 per veteres le-
9 ges. ¶ †Quero qꝺ ſi iſte inuaſor credebat[d] poſſeſſionē eſſe ſuam.
d Gl. dicit qꝺ tunc nō tenetur hac conſtitutione, q2 requirit dolū.
Pro cuius euidētia debes ſcire quatuor caſus. Quādoq3 aliqs
ſcit poſſeſſionē vacantē eſſe alienam, ꝛ ſcit cuius eſt, ꝛ tunc habet
* locum hec cōſtitutio* ſine dubio. Quandoq3 ſcit poſſeſſionē eſſe
alienam, ꝛ ignorat cuius ſit, ꝛ idē q2 habet locum hec cōſtitutio.
Quandoq3 credit rem eſſe ſuam, ꝛ tūc ſi quidē mouetur iniuſtis
rationibus, lex iſta preſumit dolū, vti apparet ibi, dū dicit, ridicu-
lū etenim eſt dicere, ꝛ ſic tenebitur hac cōſtitutione, in qua ſuffi-
cit dolus preſumptus. Si autē credebat eſſe ſuā iuſtis rationi-
bus, tamen nō erat ſua, non habet locum hec cōſtitutio ſed tene-
bitur cōſtitutione l. ſi inuaſor. in ſi. ſ. eo. ſcilicet ſolū ad reſtitutio-
10 nem poſſeſſiōis. ¶ †Quero, vtrū iſta l.[e] habeat locū in poſſeſſio-
e ne hereditaria occupata. Gl. dicit qꝺ nō, quaſi illa in nullius bo-
nis ſit, vt de re. diu. l. j. §. j. Et hec cōſtitutio reqrit, qꝺ ſit res alie-
na, vt patet in prin. dum dicit vacuā poſſeſſionē abſentium, ꝛ ibi
alienas res, ꝛc. Contra no. Inſti. de vſu. §. qꝺ autem communiter
tenetur. Ita videt mihi dicendum, qꝺ ſi quidem poſſeſſio rei here-
ditarie fuit occupata poſt aditam hereditatem, ꝛ ſic dominiū iam
erat quaſi queſitū heredi, vt l. cū heredes. de acqui. poſ. habet con-
dictionē ex l. iſta, q2 occupatur poſſeſſio vacans rei aliene. Sed ſi
occuparetur ante aditā hereditatem, nō haberet locum hec lex.
f Dices tu[f], nonne poſtea aditio ſecuta, fingitur retro fuiſſe domi-
nus, vt l. heres quoq3. ff. de acq. here. ꝛ l. ſi ex re. in ſi. de ſtip. ſer. Er-
go ſemꝑ videtur occupata res aliena. Reſpōdeo qꝺ fingitur eſſe
dominus retro, hoc eſt, ꝑ fictionē, ꝛ ſic in hac l. nō ſufficit, l. iiij. §.
11 hec verba. ff. de nego. geſt. ¶ †Quero, quid ſi res erat ſua propria,
ſed vacans ab alio. vtrū habet locū hec cōſtitutio. Glo. dicit, qꝺ
non habeat locum, quia res non eſt aliena. Quod eſt verum, ſi eſt
paratus probare de dominio incōtinenti, alias ſecus. Vide gl. ſu-
per verſic. per ignorantiā. Innuit iſta gl. quādo quis intentat cō-
dictionem ex lege iſta, debet probare rem eſſe ſuam, qꝺ inuenitur
in tex. dū dicit alienas res vel poſ. ꝛc. Et in prin. dū dicit poſ. ab-
ſentium. qꝺ eſt verum, cum iſta probatio ſit preſumptiue, eo ipſo
qꝺ probat ſe ante poſſediſſe, vt hic innuit tex. dicit, alienas res
vel poſ. ꝛc. Et in prin. dū dicit poſ. abſentiū. ꝛc. Itē habes ex iſta
g gl.[g] qꝺ contra condictionē ex lege iſta poteſt opponi exceptio do-
minij, ſi eſt paratus probare incontinenti. Contra hoc videtur.
¶ Nam iſta condictio eſt recuperāde poſſeſſionis, ꝛ eſt introdu-
cta ad ſimilitudinē interdicti vnde vi. ſ3 in illo interdicto non po-
teſt oppōi exceptio dominij, vt ſ. eo. l. momētarie. ꝛ ſ. tit. j. l. j. ergo
nec hic. Sol. Fateor qꝺ eſt introducta ad ſimilitudinē interdicti
vnde vi, cōtra eū, qui occupauit res alienas. Tamē hic primo de-
bet conſtare, qꝺ ſit aliena, merito poteſt reus probare eſſe ſuā, vt
ex hoc concludat nō eſſe alienam. vel poſſumus dicere ſuſtinendo
iſtā gl. qꝺ non habet ſimilitudinē cū interdicto vnde vi. ꝑ omnia.
Nam iſta habetur ad inſtar adipiſcēde poſſeſſionis, quā ipſe ſua
12 culpa ꝑdiderat, nō per ingreſſum huius rei. ¶ Querit gl. quid ſi
ab eo, qui primo vacuā ſeu vacantē poſſeſſionem ingreſſus eſt, po-
ſtea de nouo vacare cepit, ꝛ alius ingreditur, vtrū per iſtum no-
uum ingredientē debeat reſtitui poſſeſſio primo, an ſecūdo. Gloſ.
dicit qꝺ ſecūdo, per l. cū a te. ff. eo. ꝛ l. j. §. quia autem me. qꝺ certe eſt
13 verum, †niſi ſimul ꝛ ſemel venirēt primus ꝛ ſecundus, cōtra hūc
poſſeſſorē tertium, ꝛ tūc ille prefertur, q doceret de dominio, arg.
14 l. bona fides. ff. depoſi. ¶ Querit gl. quid ſi ille qui occupauit va-
cantem poſſeſſionem, eā poſtea perdidit, an teneatur condictione
ex hac l. Certe credo qꝺ ſic, ſiue ipſe habeat actionem contra aliū,
15 ſiue non, arg. l. j. §. rectiſſime. ff. eo. ¶ Querit glo. vtrum ad hoc
quod habeat locū condictio ex hac l. requiratur dolus glo. dicit
quod ſic, vt patet ex hac l. dū dicit, omnes autem ſcire, ꝛc. Ex eo
qꝺ exēplificat de furto. qꝺ intelligo verū de dolo vero, vel preſum-
pto, vt ſ. dixi. Sed quantū ad conſtitutionē l. inuaſor ſ. eo. dolus
non requiritur. Sed cōtra predicta oppo. vno modo, ꝛ hic aduer-
te, dixi qꝺ hec l. preſumit dolum in ingrediente poſſeſſionē vacan-
tem. nonne hoc eſt cōtra l. pe. de euic. vbi bona fides preſumit niſi
probetur mala, vt l. ſi fundum. ſ. de rei ven. Dico qꝺ in quolibet
poſſeſſore cum titulo, preſumitur bona fides, niſi probetur con-
trariū, vt in cōtrario Sed in poſſeſſore ſine titulo, preſumitur ma-
16 la fides. ¶ Ita loquitur hic, †que preſumptio malefidei[h] nō pōt
h opponi, niſi a veteri dño, vel a veteri poſſeſſore per hanc l. Unde
alius nō poſſet hoc dicere, tu poſſides mala fide, vt ex hac l. colligi-
17 tur. ¶ †Item iſta allegatio[i] malefidei preſumpta per hanc l. non
i pōt allegari, niſi intra xxx. an. vt hac l. in fin. Illud eñ qꝺ hec lex
preſumit ab initio ingredientē poſſeſſionē vacantē eſſe malefidei,
k tollit per curſum xxx.[k] anno. ex tūc enim preſumeret retro bone
fidei ipſum poſſeſſorē fuiſſe, ꝛ ceſſat hec l. ꝛ omnis eius ꝓſumptio
18 Ita intelligo l. iſtā. ¶ Ulti. gl. iſta querit, quid †ſi talis ingreſſus
poſſeſſionē vendiderat alteri, quāto tpe preſcribit. Gl. dicit x. vel
xx. ann. q2 poſſidet tit. hodie vero aliter ſm authē. malefidei. ſ. de
preſcrip. xxx. anno. in iſta l. non ſunt pro nunc alia.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Cum querebatur. Ad hanc l. vide no. Gul. de ſuza. in l.
ſicut. de acqui. poſ. ꝛ plene per do. Ant. in c. ſepe. de reſti. ſpo.
b ALEX. ¶ Poſſeſſio vacua. Qualiter probetur poſſeſſionē vacā-
tē eſſe, vide Ang. in l. ſi vacā. de bo. vacan. adde ſm Jo. an. in add.
ad ſpecu. in ti. de reſt. ſpol. ver. octauum, ꝙ poſſeſſio vacans videt
poſſeſſio hereditatis vacantis, vacua autē que animo detinetur.
c ALEX. ¶ Ita ꝙ dicatur. Verius videt qꝺ nō. Bart. in d. §. itē ſi
occupaueris. per id ꝙ dicimus in clandeſtina poſſeſſione, que nō
eſt vitioſa licet ab alio naturaliter fuerit poſſeſſa. l. furtū. §. fundi.
ff. de vſuca. cum l. ſeq.
d ALEX. ¶ Credebat. Adde gl. Bar. ꝛ doc. in l. ſi qs in tātā. ſ. eo.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ Habet locū hec conſtitutio. Fallit
in fundo deſerto tributario deſerto: vt eſt tex. ꝛ ibi not. Bar. in l.
qui agros. j. de omni ag. deſert. lib. xj.
e ALEX. ¶ Iſta l. In quo differat iſta l. a. l. inuaſor. ſ. eo. adde bar.
in l. improba. de acqui. poſ. ꝛ in prin. huius l.
f ALEX. ¶ Dices tu. Vide remediu3 ꝙ ponit Cynus. in l. ſi nulla.
ſ. de acquirenda poſſeſſione.
g ALEX. ¶ Ex iſta gl. Adde Bar. in l. j. ſ. quorū le. Sed ꝓpdicta
iſtud dictū Bar. eſt valde ſingulare. ꝛ vide ſimile ꝛ pulchrius di-
ctum Inn. in c. ij. de in integ. reſt. ꝛ do. Abb. in c. ſi diligēti. de pre-
ſcrip. ꝛ ibi tranſit cū iſto dicto. Ego aūt limito iſtud dictū proce-
dere in mala fide preſumpta, ꝛ hoc probat iſte tex. Et videt ſenti-
re hoc Bar. Ita conſulo nunc apud rhegiū, vide que remiſi in l.
celſus. ff. de vſu. adde bar. ꝛ ibi Lu. Ro. Tu pōdera ca. ij. de pre-
ſcri. ſi hic colligi poſſit. Vide que ibi dixi, ꝛ vide do. An. i c. cōſul-
tationi. de iure pa. vbi refert illud dictū Inn. ꝛ ſequit. An. barb.
h ALEX. ¶ Preſcriptio malefidei. Ino. 3 in l. celſus. de vſuc. ꝛ ic.
ſi. de pſcr. Sal. hic ſimplr in hoc dicto, ꝛ in ſeq. dicit. Idē ꝙ bart.
ALEX.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN

ALEX. ¶ Allegatio. Vide Lud. in l. celſus. ff. de vſuc. pro iſto
dicto Bar. hic eſt dictum Inn. in c. ij. de in integ. reſtitu. vbi dicit
quod ſi quis dicat ius eligendi ſpectare ad ſe, ſuccumbit, qꝛ con-
tra eum eſt ius commune, ⁊ ſic preſumitur in mala fide, niſi per
diuturnitatem temporis probaret, illud ius ſibi competere, quia
tunc diuturnitas temporis purgat illam malam fidem. De quo
dicto facit ſeſtum do. Ant. in c. conſultationibus, ⁊ ibi Abba. de
iure pa. ⁊ c. ſi diligēti. de preſcrip. vide etiam que dicit Ant. in c.
peu. de dona. vbi in ſimili querit, an cōtrahentes cum eo qui pōt
reſtitui, habeat tit. pſcribēdi. vide ibi per Imolā ⁊ alios moder.
ALEX. ¶ xxx. annorum. No. quod propter curſum xxx. ann.
quis preſumatur retro bone fidei, vide Bart. in l. ſuper longi. de
preſcri. long. temp. Imo. in c. ſi. de preſcrip. impugnat Bart. hic ⁊
Imo. in l. celſus. de vſuc. Idem dicit quod Sali. Dices ſecus, ſi
conſtat de mala fide, ⁊ ita dicit velle Bar. hic Bal. videtur tene-
re cōtra. Adde Raph. in l. ſequitur. §. ſi vnam. in fi. ff. de vſucap.

Si per vim vel alio modo. Rubr. V.

¶ Rubrica iſta ſecundum gl. incipit tractare quedā circa inter-
dictum retinende poſſeſſionis, ⁊ hoc innuit gl. rub. dum dt, tur-
bata ſit poſſeſſio. quod pertinet ad interdictum retinende poſ. ſȝ
l. j. videtur reſpicere interdictum recuperande poſſeſſionis prima
facie, niſi aliter exponas, vt ibi videbitis. Potes ergo dicere ſic,
quod totus titulus loquatur de violentia turbatiua, ⁊ ita expo-
nas l. j. ⁊ ij. Potes etiā exponere, quod prima lex loquatur de vio-
lentia expulſiua, ſecunda de violentia turbatiua, ⁊ tunc exponas,
rubr. ſi per vim vel alio modo ſcilicet, ablata ſit poſſeſſio, vel alio
modo abſentis turbata ſit poſſeſſio. ⁊ ſic l. j. loquitur de prima
parte rubrice, lex ſecunda loquitur de ſecunda parte rubrice.

LEX I.

1 ☞ Agenti interdicto retinende poſſeſſionis non obijcitur exce-
ptio dominij.

Iudices. † Abſens ſpoliatus ante oīa eſt reſtituēdus, ⁊ ad hanc cām omnis
admittitur, etiā ſi nō habet mandatū, ⁊ ſi fuerit ſer-
uus, ⁊ abſens, reuerſus audietur curſu tēporis non
obſtāte, ⁊ cā proprietatis ordinarie agitabitur. Hoc
dicit ibi, abſentium ſcȝ, agentiuȝ pro abſentibus. Et ita expone-
bat Franc. Accur. in tex. ibi reformato ſtatu. id eſt, poſſeſſione re
ſtituta in priſtinum ſtatum. In text. ibi, litigium de proprietate.
2 ¶ † No. quod in cauſa momentanee poſſeſſionis admittitur quis
3 ſine mandato. No. quod admittitur ſeruus. No. ex iſto ſi. qd † agē-
4 ti interdicto recuperāde poſſeſſionis non ob.[a] exceptio dominij.
Ita vides hic in ſi. ſȝ dȝ poſtea reſeruari, ⁊ ſic ſpoliatus ante oīa
eſt reſtituēdus. Op. de l. ſi pupilli. §. videamus. de nego. geſt. Sol.
Speciale eſt in cā momentanee poſſeſſionis. Op. ⁊ videtur quod
ſeruus in iudicio eſſe non poſſit, vt ſeruus. C. de iud. Solu. Spe-
ciale eſt hic. Gl. querit hic, de his, qui ſunt expulſi de poſſeſſione.
quero quid de alijs, qui non ſunt expulſi. vtrum pro abſente ad-
mittantur. Gl. dicit quod ſic, ⁊ bene, qꝛ hic in princ. l.[b] loquitur
4 generaliter, argu. l. regula. §. ⁊ lȝ. ff. de iur. ⁊ fac. igno. ¶ † Quero,
vtrum creditor qui cadit a poſſeſſione, habeat beneficium huius
l. Rn̄deo quod ſic, habet etiam beneficium l. vlti. de preto. pigno.
5 ¶ † Quero, an iſtis caſibus ſeruus iuret de calumnia. Rn̄. ſic, qꝛ
6 cum admittitur ad agendum, ergo, ⁊c. Sȝ quero, † an debeat ca-
uere de defendendo. Gl. dicit qd non, per hanc. l. in fi. ibi ſeruato,
7 ⁊c. Quero, an † debeat cauere de rato. Gl. oſ. nr̄a dicit quod ſic, vt
in coniuncta perſona dicimus, vt l. ſȝ ⁊ he. de procu. ⁊ hoc omnes
8 tenent. ¶ † Quero, quid de pupillo. Gl. dicit qd idem, ⁊ bn̄ per l.
9 momētanee. §. qui leg. pſo. Quero quid † ſi iſti amiſerunt, vtrum
preiudicent dn̄o. Gl. ⁊ bene, dicit ꝙ non in hoc caſu, tamen fide-
10 iuſſores tenent. ¶ Quero, † vtrum iſte perſone[c] poſſint intētare
cōdictionem ex l. ſi quis in tātam. §. titu. j. Rn̄. non, qꝛ illa habet
cām proprietatis. Predicta oīa procedūt, prout hic intelligitur
de iudicio recuperande poſſeſſionis, poteſt etiam intelligi de iu-
dicio retinende poſſeſ. vt videtur velle gl. ſuper rubri. ⁊ tunc text.
in prin. l. qui dicit, cuiuſlibet rei poſſeſſiōe priuati ſunt, intelligas
in poſſeſſione. i. cōmodo poſſedēdi, qꝛ ꝓpter turbationē nō poteſt
colligere fructus. Vel aliter dicas quod ſunt priuati poſſeſſione
ſcȝ naturali tantum, vt dicam ſtatim j. titu. j. Et ſic exponas totā
11 iſtam legem. ¶ † Et ſecundum hanc lec. habes hic caſum,[d] quod
b agenti interdicto retinēde poſſeſſionis non obijcitur exceptio do
minij, contra id quod no. Dy. in c. qui ad agendum. de regu. iu. li.
* vj. dixi in l. ſi de eo. in fi. de acqui. poſ. l. naturaliter. §. nihil.* eo. tit.
¶ Quero, vtrum[e] ex iſta l. introducatur noua l. condictio. Rn̄.
quod non, ſed per hanc l. legitimantur perſone agentium, vt poſ-
ſint abſentium nomine experiri actionibus abſentibus competē-
tibus, ⁊ ſic apparet quod debebit formari libellus nomine abſen
tium, ⁊ hoc ſentit hic gl. ſuper verſi. perſonas, ⁊ innuit totus tex.
& bene aduertatur.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Non ob. Vide Bar. in l. ij. in ſi. §. quod me. cau.
b ALEX. ¶ In prin. Vide eum in l. a diuo. §. ſi ſuper. de re iud.
* CLAVD. DE SEISS. ¶ §. Nihil. Et ſm hoc nedum ſeruus
poterit ſtare in iudicio pro poſſeſſione dotium recuperanda, ſed
etiam pro ea conſeruanda per interdictum.
c ALEX. ¶ Iſte perſone. Adde glo. ⁊ doc. omnes in l. fin. §. qui
le. perſo.
d ALEX. ¶ Hic caſum. An agenti interdicto vti poſſidetis
obſtet exceptio dominij, adde eum, ⁊ ibi doct. in l. ſi de eo. §. fin. ff.
de acquirend. poſſeſſione ⁊ in l. naturaliter. §. nihil. eo. titu.
e ALEX. ¶ Quero vtrum. Vide Barto. in l. j. x. q. de oper. no.
nun.

LEX II.

a **Nec imperiale.**[a] Nec ex reſcripto princi-
pis, nec ex iudicis ſn̄ia, dȝ
quis alterius poſſeſſionem parte nō citata turbare. h. d.
¶ Quero, quid cōtinebat iſtud reſcriptum principis, vel ſn̄ia iu-
dicis. Gl. reſpondet tribus modis, ⁊ bene, tene quam vis. Vel con
tinebat aliquid competens ad litis ordinationem, vel ad litis de-
ciſionem, vel ad litis executionem, non curo, vt dixi vobis, §. tit. j.
b l. meminerint. ¶ Quero, in que differt hec lex[b] ab illa l. meminе-
rint. Breuiter hec eſt veritas, licet doc. non ponant, per illā pro-
uidetur ſpoliato indebite iudicis authoritate, vt poſſeſſio ſibi re-
ſtituatur, per hanc legem prouidetur, qui non eſt ſpoliatus poſ-
ſeſſione, ſed turbatur in poſſeſſione ſua authoritate reſcripti, vel
iudicis indebite tamen, vt hoc ei non obſit in iudicio retinende
poſſeſſionis, quod tene menti. Hic non ſunt alia.

ADDITIONES.

a ALEX. ¶ Nec imperiale. Sed ad hanc l. vide quod no. Imo.
in l. cum diui. de priui. poſt prin. in gl. portauerunt. vbi alleg. hāc
l. ⁊ Bar. in l. fi. de edi. diui adria. tol. in verſi. extra gl.
b ALEX. ¶ Differt hec lex. Vide quod legitur ⁊ not. in l. j. in
prin. ſi mulier ventris nomine.

Vti poſsidetis. Rubr. VI.

¶ Circa hanc rub. q̄ro, in quo differt interdictū vti poſſidetis,
ab interdicto vtrobi. Gl. j. huius l. hoc tangit, dicens quod illud
cōpetit pro rebus mobilibus, hoc pro reb. immobilibus, ⁊ anne
ctit rationem, qꝛ mobilia proprie non poſſident, qd tene menti, ꝓ-
pter ſtatuta terrarum, que loquuntur de inuaſoribus, tamen cō-
ſueui tenere contrarium in l. j. in prin. de acq. poſ. vbi Dy. tāgit.

LEX VNICA.

Vti poſſidetis. Hec lex ſolebat
ſcholaribus eſſe
multū terribilis, ⁊ ſm lec. gloſſ. hec l. diuiditur in
duas partes. Prima ponit de natura interdicti
vti poſſidetis. Scd̄a ponit de officio iudicis in cā
ꝓprietatis. Scd̄a ibi, ac ſatiſdationis, ⁊ ſm hāc
1 breuiter dicit. † Si plures iuſte poſſidēt, per hoc interdictū ꝓhi-
bentur inuicē vim inferre, ⁊ in cā proprietatis, qui non ſatiſdat,
poſſeſſione rei priuat. h. d. ſm gl. Vel dic, ſm lec. Ja. de are. qd pri
mo loquitur de natura interdicti vti poſſidetis. Secūdo loquit
de officio iudicis in interdicto vti poſſidetis. Secūda ibi, ac ſatiſ
2 dationis. ſm quam lectu. breuiter hoc intendit. † Si plures iuſte
poſſident, per hoc interdictum prohibentur inuicē vim inferre, ⁊
de hoc cogunt ſatiſdare, alias poſſeſſione priuant, donec de pro-
prietate cognoſcatur. h. d. ¶ Venio ad caſum in terminis ſm gl.
forma caſum in vno interrogāte imperatorē hoc modo. Ego ſum
proprietarius ⁊ poſſideo ciuiliter fundū, alius eſt fructuarius, ⁊
poſſidet naturaliter, ipſe turbat me i ciuili, mea, quero quo reme-
dio mihi ſuccuratur, ſeu conſulatur contra eum. Reſpondet Im
perator, rector prouincie prohibet vim fieri, quo minus poſſidea
tis fundum, ſicuti enim poſſidetis alter ab altero, nō vi, non clā,
non precario. q. d. tu poſſides naturaliter, ille ciuiliter. h. d. ſm ve
rām lectu.

2 ☞ In rebus incorporalibus habet locum interdictum vti poſ-
ſidetis vtile, non directum.
3 Interdicto vti poſſidetis requiritur, quod quis poſſideat tēpore
litis conteſtate.
4 Interdictum vti poſſidetis, quomodo mihi competat contra eū
qui poſſidet.
9 Si aliquis habet in fundo vſumfructuȝ, ⁊ alius vſum, an vterqȝ
poſſideat.
10 Feudatarius, qui facit alium feudatarium, non poſſidet.

1 **§. Ac ſatiſdationis.** Pone hic caſum, ſm gl.
† Ego ago contra eum,

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK PADERBORN